

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA**

Godina III • Broj 36 • 28. mart 2014. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

VINO

Foto: Zvaničan sajt ProWein www.prowein.de

Širom sveta, skoro svakog meseca, održavaju se međunarodni sajmovi proizvoda i opreme iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, kao i međunarodne poljoprivredne izložbe.

U moru fotografija sa ovih sajamskih priredbi, jedna od lepših, stigla je iz Dizeldorfa gde je održan ProWein 2014, Međunarodni sajam vina i alkoholnih pića koji je okupio više od 4.800 izlagača iz pedesetak zemalja i desetine hiljada posetilaca.

Za očekivati je da u doglednoj budućnosti i naši vinari zauzmu značajno mesto na ovoj prestižnoj manifestaciji.

U OVOM BROJU

SETVA ŠEĆERNE REPE

**Optimalni rok
različit svake
godine**

Strana 3.

PROJEKAT "PANONSKA PČELA":

**Med – naša velika
izvozna šansa**

Strana 8.

RIVICA: ŽIVAN KASAPSKI, PROIZVOĐAČ GROŽĐA I VINA

Vinograd traži slugu, a ne gospodara

Svoja vina Živan Kasapski prodaje u Beogradu, Novom Sadu, Republici Srpskoj, širom Srema i kako kaže, proda sve što proizvede, a neretko se desi da novu sezonu dočeka sa praznim podrumom.

Strana 10.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

od 17. do 21. marta 2014.

- Rast cene kukuruza
- Rast cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

BEOGRAD • MINISTAR GLAMOČIĆ U PRIVREDNOJ KOMORI SRBIJE

Dobra saradnja PKS, ministarstva i poljoprivrednika

- Uz pokretanje novog investicionog ciklusa, Srbija će uskoro postati veliki proizvođač zdrave i bezbedne hrane, rekao je u Privrednoj komori Srbije ministar poljoprivrede Dragan Glamočić

Ministarstvo poljoprivrede Vlade Srbije i Privredna komora Srbije (PKS) rade na istom koloseku, kako bi zajednički rešavali nagomilane probleme u ovoj delatnosti. Vlada Srbije u cilju poboljšanja položaja u stočarstvu usvojila je izmene za spuštanja nivoa cena veterinarskih usluga, a takođe i niz izmena za poboljšanje poslovanja u živinarstvu. Uskoro se očekuje i izrada nacrtu novog zakona o zemljištu koji će posebno zaštititi dalje cepanje malih parcela u Srbiji. Pored toga, biće i povoljnih kredita za poljoprivrednike, a to znači, kamate će biti od četiri do šest odsto, jedna godina grejs perioda i otplata od tri godine uz pokriveno osiguranje. Za ovu kreditnu liniju obezbeđeno je ukupno oko devet milijardi dinara. Ovo je između ostalog istakao **Dragan Glamočić**, ministar poljoprivrede u Vladi Srbije, učestvujući u radu Odbora Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu i duvansku industriju i vodoprivredu PKS. On je posebno naglasio da Srbija ima dovoljno kvalitetne i bezbedne hrane za domaće potrebe i izvoz.

Govoreći o stanju u stočarstvu Srbije, on je podvukao da bez veće potrošnje nema ni veće proizvodnje hrane. Po rečima Glamočića, isplaćena je i poslednja tranša dugovanja poljoprivrednicima Srbije, čime se stavlja tačka na dugovanja države poljoprivrednim proizvođačima. Kako bi se ubrzali procesi u ovoj delatnosti potrebno je i pojednostavljenje svih procedura, posebno administrativnih. Ministar poljoprivrede

Sa sednice u Privrednoj komori Srbije

vrede Dragan Glamočić, posebno je naglasio da je PKS veoma dobar i kvalitetan partner za saradnju, što pokazuju i dosadašnji rezultati. On je ukazao i na to da poljoprivredu očekuju bolji dani, pa je istakao da se očekuje da će se uskoro naša hrana transportovati i preko EU, odnosno Rumunije, u Rusiju. Reč je o svinjskom mesu i proizvodima od njega, što do sada nije bilo dozvoljeno. On je najavio i skorom mogućnost izmene sporazuma sa Briselom u delovima koji ne odgovaraju našim proizvođačima hrane. „U svemu tome očekujem i punu pomoć Privredne komore Srbije“, istakao je Glamočić.

Ministar Glamočić najavio izmene sporazuma sa Briselom u delovima koji ne odgovaraju našim proizvođačima hrane

Ministar je ukazao na velike mogućnosti povećanja srpskog izvoza iz viših faza prerade poljoprivrednih proizvoda. Tako su se već stvorili uslovi za izvoz 24 miliona tona prerađenog mleka u kajmak

Problemi u stočarstvu

Kada je reč o agrarnoj proizvodnji u Srbiji danas najviše problema postoji u stočarstvu, rečeno je na sednici Odbora Udruženja za agrar PKS. I pored toga što Srbija ima povoljne prirodne uslove za njegov razvoj, ono već treću deceniju beleži negativne trendove i pad od dva do tri odsto godišnje. U strukturi ostvarene bruto vrednosti poljoprivrede u 2012. godini oko 38,1 odsto potiče od stočarstva. U stočarskoj proizvodnji koja je u 2012. godini za 8,2 odsto bila veća u odnosu na 2011. godinu, porast beleže vrednosti u govedarstvu za 0,2 odsto, ovčarstvu za 17,7 odsto i živinarstvu za 5,6 odsto, dok se pad od 6,3 odsto beleži kod svinjarstva.

Međutim, kako je rečeno, uspešnog stočarstva nema bez kvalitetne ratarske proizvodnje. Za nju je potrebno i navodnjavanje, a težnja Srbije je da se navodnjava 500.000 hektara. U najavi su investicije za prvu fazu navodnjavanja na oko 24.000 hektara.

i sireve, što će biti izvezeno u više zemalja, a jedna od njih je i Kina. Ministar Glamočić je najavio da će država pomoći opstanak PIK „Bečež“ iz Bečeja i drugih posrnutih preduzeća koja imaju šanse za oporavak i izlazak iz krize. On je istakao da će ministarstvo odgovarajućim stimulativnim merama podržati jačanje sistema javnih skladišta da bi poljoprivrednici mogli da uskladište znatno više robe i tako sačekaju veću cenu na tržištu.

Ljubiša Jovanović, savetnik ministra poljoprivrede, govorio je o stanju na tržištu hrane u zemlji i EU. On je istakao da Srbija ima velike šanse za izvoz „bebi bifa“. Posebno u EU kojoj godišnje nedostaje oko 500.000 tona ovog mesa. Po njegovim rečima, uz pokretanje novog investicionog ciklusa, Srbija će već uskoro postati veliki proizvo-

đač zdrave i bezbedne hrane.

Učestvujući u raspravi **Milivoje Miletić**, savetnik predsednika PKS, je ukazao na veoma dobar dijalog vlasti sa privredom, što već donosi rezultate. On je privrednicima govorio i o trgovinskom prometu Srbije sa Kosovom i Metohijom.

Nenad Budimović, sekretar za poljoprivredu PKS govorio je o rezultatima ostvarene proizvodnje osnovnih ratarskih kultura u prošloj godini. On je istakao da je ukupan robna razmena agrara sa svetom bila 4,36 milijardi dolara. Od toga je izvezeno hrane za 2,79 milijardi, a uvezeno za 1,56 milijardi dolara. On je prisutne upoznao i sa poslovima koji ih očekuju u obavljanju predstojeće prolećne setve u Srbiji na 2,7 miliona hektara.

B. Gulan

NOVI SAD • IZ POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA POLJOPRIVREDU

Podsticaji agraru u ovoj godini

Podrška Pokrajine poljoprivrednicima u Vojvodini, kako se čulo na pres konferenciji, sastoji se iz četiri linije finansiranja. Na taj način će vojvođanska poljoprivreda, do kraja ove godine, realizovati investicije u vrednosti od 40 miliona evra

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo raspisao je juče dva konkursa za podršku poljoprivrednoj proizvodnji i time, praktično, započeo ovogodišnju konkursnu sezonu. Otvoreni su konkursi za bespovratna sredstva za plasteničku proizvodnju i za protivgradne mreže, u iznosu od 594 miliona dinara. Ti konkursi bili su i povod za konferenciju za novinare, na kojoj su pomoćnici pokrajinskog sekretara za poljoprivredu govorili o planiranim aktivnostima i sredstvima koja su u AP Vojvodini namenjena razvoju agrara.

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, u budžetu za 2014. godinu, ima više od 6,5 milijardi dinara za programe za koje je procenjeno

Predstavljene mere za razvoj agrara

da su prioritarni za razvoj najznačajnije privredne grane u Vojvodini. Sredstva koja se raspodeljuju preko konkursa Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu su takozvana sredstva ruralnog razvoja i ona su bespovratna, po modelu koji je jedinstven u Republici Srbiji.

Podrška Pokrajine poljoprivrednicima u Vojvodini, kako se čulo na pres konferenciji, sastoji se iz četiri linije finansiranja. To su bespovratna sredstva Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, povoljne kreditne linije Pokrajinskog fonda za razvoj poljoprivrede, sa do 2 odsto kamate, namenjene malim poljoprivrednim gazdinstvima, dugoročni krediti za razvoj poljoprivredne i prehrambene industrije koje daje Razvoj-

ni fond Vojvodine i garancije koje daje Garancijski fond Vojvodine za komercijalne kredite za kupovinu zemljišta. Na taj način će vojvođanska poljoprivreda, do kraja ove godine, realizovati investicije u vrednosti od 40 miliona evra. Naime, u skladu sa zakonom o podsticajima u poljoprivredi, u AP Vojvodini se u oblasti poljoprivrede mogu obezbeđivati samo investicije, jer direktna plaćanja po hektaru i po grlu stoke obavljaju se na nivou države. Kako je rečeno na konferenciji za novinare, ta mogućnost investiranja i podizanja konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača, zajednički je cilj Pokrajinskog sekretarijata i samih poljoprivrednika.

S. P.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović • UREDNIK IZDANJA: Dragan Čosić
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 064/16-29-737
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SETVA ŠEĆERNE REPE

Optimalni rokovi različiti u svakoj godini

U našim agroekološkim uslovima, setvu treba obavljati kada je zemljište na dubini setve zagrejano na 5-6 °C. U prosečnim uslovima šećerna repa počinje da se seje krajem prve dekade marta i završava se do prve dekade aprila. U uslovima ranog i toplog proleća (kao ove godine) setva, naročito na lakšim zemljištima može započeti i ranije. Poznato je da se ranijom setvom može ostvariti veći prinos korena i bolji sadržaj šećera u repi.

Deo ratara je već obavio ovaj posao, međutim, obzirom na prethodne vremenske prilike i širi raspon optimalnog roka - veći deo proizvođača se još uvek intenzivno priprema za predstojeću setvu. Kako je istaknuto u naslovu teksta, ovom prilikom pozabavićemo se i kraćom analizom prethodnog zimskog perioda i zavisnošću svih aspekata setve šećerne repe (optimalno vreme, način, gustine i dubina setve) od klimatskih uslova u predsetvenom periodu.

Kao što je poznato većini proizvođača, zimu 2013/2014. godine obeležilo je izuzetno toplo i suvo vreme sa veoma malo snega. U periodu od decembra 2013 do februara 2014. godine zabeleženo je svega oko 40 mm padavina u najvećem delu Vojvodine. Posmatrano u procentima u odnosu na prosečne zimske padavine, u Vojvodini je registrovano do 50% manje padavina od proseka. Najveći nedostatak padavina bio je u decembru - zabeleženo je samo 25% od prosečnih količina. U januaru je registrovano takođe oko 25%, a u februaru i do 50% manje padavina u odnosu na višegodišnji prosek. Februar je obeležilo i vrlo toplo vreme sa temperaturama iznad proseka. U većem delu Vojvodine registrovano je svega od 7 do 17 mm padavina. Dakle, u navedenim periodima u Vojvodini je uglavnom preovladavala slaba do jaka suša, a samo u manjem delu su zabeleženi normalni uslovi vlažnosti.

U prvoj polovini marta u Vojvodini je vladalo promenljivo i toplo vreme sa povremenom pojavom manjih količina padavina (od 5 do 25 mm), što je neznatno popravilo zalihe vlage u zemljištu. Srednje dnevne temperature vazduha kretale su se od 7,5 do 8°C, odnosno za oko 3-4°C više od proseka. Minimalna temperatura zemljišta na dubini 5 cm iznosila je 3-4 °C, a maksimalne su se kretale od 11-13 °C; što je ukazivalo na mogućnost ranijeg početka setve šećerne repe; ali u relativno suvo zemljište. Prema relaciji RHMZS, treću dekadu marta obeležice promenljivo i toplo vreme povremeno uz slabu kišu.

Srednja dnevna temperatura bi bila iznad ili u granicama višegodišnjeg proseka. Prognozirana količina padavina u martu biće u granicama višegodišnjeg proseka, odnosno na teritoriji Vojvodine preovladavaće uslovi umerene do normalne vlažnosti za ovaj mesec; i što je jako bitno - bez ili sa vrlo slabim mrazovima.

Neki proizvođači možda će se zapitati - čemu ovdak analiza prethodnog stanja? Odgovor leži u činjenici da se vrlo osetljiva setva šećerne repe, osim u adekvatno zagrejano zemljište mora obaviti i u optimalnim uslovima vlažnosti zemljišta; što omogućava brzo i ujednačeno klijanje i nicanje. U našim uslovima, dobar deo vode mora biti obezbeđen nakupljanjem zimskih padavina (X-III) u zemljištu; međutim u predstojećoj proizvodnoj godini, obzirom na "zimsku sušu" koja je do skoro vladala, ovaj uslov će biti delikatno pitanje.

Dakle - setvu šećerne repe treba izvesti u optimalnom roku, a koji se određuje za svaku proizvodnu godinu, prvenstveno zbog

Setva šećerne repe

vrlo promenljivih agroekoloških uslova ranog proleća.

Određivanje optimalnog momenta setve

Pravilno određen optimalni moment setve jedna je od najvećih mogućnosti za dobijanje visokih prinosa korena; a za utvrđivanje vremena setve odlučujući faktori su klimatski i zemljišni uslovi. U našim agroekološkim uslovima, setvu treba obavljati kada je zemljište na dubini setve zagrejano na 5-6 °C. U prosečnim uslovima šećerna repa počinje da se seje krajem prve dekade marta i završava se do prve dekade aprila. U uslovima ranog i toplog proleća (kao ove godine) setva, naročito na lakšim zemljištima može započeti i ranije. Poznato je da se ranijom setvom može ostvariti veći prinos korena i bolji sadržaj šećera u repi. Praktično, u povoljnim vremenskim uslovima, setva u martu uvek daje veći prinos korena i šećera po jedinici površine od aprilske setve. Ranija setva ima prednosti i u smanjenju šteta od insekata, kao i za bolje iskorišćenje zemljišne vlage. Međutim, isuviše ranim rokovima setve prete realne opasnosti od izmrzavanja ponika šećerne repe od mrazova koji se eventualno javljaju kasnije u proleće. Minimalna temperatura za klijanje repe je od 4-5 °C, te je ona relativno otporna na niske temperature tokom klijanja, ali se tada javlja problem produženja perioda od setve do nicanja. Međutim, kritične su niske negativne temperature (-6 do -7 °C) u periodu nicanja, u fazi kotiledona, pa sve do pojave drugog para pravih listova. Kada se dese takvi mrazovi, u pojedinim godinama (kao u 2003 ili 2012.) dolazilo je do znatnog propadanja biljaka i presejavanja šećerne repe na većim površinama u celoj Vojvodini. Iz navedenih razloga, kao optimalni rok setve može se preporučiti druga i treća dekada marta, a obzirom da se kasnijom setvom produžava vegetacija i repa često ne dostiže tehnološku zrelost, setvu bi trebalo završiti najkasnije do prve dekade aprila. Kasnijom setvom postižu se znatno niži prinosi.

Predsetvena priprema zemljišta

Prva mera u proleće koja preti setvi je predsetvena priprema zemljišta. Njen cilj je stvaranje rastresitog površinskog sloja u koji će biti položeno seme. Pripremljeni sloj treba da je u donjem delu (3-4 cm ispod zone semena) optimalno zbijen, kako bi se obezbedio kapilarni dotok vode iz dubljih slojeva te pravilno ukorenjavanje klijanaca. Iznad semena treba formirati rastresit sloj zemljišta (2-3 cm) kako bi se smanjio otpor klici prilikom nicanja i gubici vode isparavanjem, te obezbedila aeracija i priliv toplote ka semenu. Predsetvenom pripremom treba izvršiti i unošenje planiranih količina azotnih đubriva u zemljište, te herbicida i insekticida, ukoliko se primenjuju.

Poznato je da veća zbijenost zemljišta utiče na smanjenje prinosa repe. Predsetvenu pripremu zemljišta treba obaviti dakle pri optimalnoj strukturi i vlažnosti zemljišta i što je moguće plicije (5-6 cm). U našim agroekološkim uslovima optimalni rok za predsetvenu pripremu za šećernu repu je kraj prve i druga polovina marta. Kako bi se umanjilo isušivanje setvenog sloja, pripremu je neophodno izvršiti neposredno pred setvu - istog dana. Idealno bi bilo da sejalice otpočne sa radom najkasnije par sati nakon predsetvene pripreme. Ratari, koji su na vreme u jesen kvalitetno zatorili brazde, u proleće će lako izvršiti plitku predsetvenu pripremu zemljišta u jednom prohodu, čime će sačuvati dovoljno zemljišne vlage neophodne za ujednačeno klijanje semena.

Pred pripremu zemljišta za setvu nameće se i pitanje predsetvenih količina azota. Često prevelike količine azota u proleće uslovljavaju pojačani rast nadzemnih delova (listova) na račun rezervnih materija iz korena, te se prinos i kvalitet repe smanjuju, na račun povećanog sadržaja nešećernih materija. Nasuprot ovome, nedovoljna količina azota u ishrani šećerne repe uzrokuje sazrevanje i znatno smanjuje prinos korena. Prema tome, kako nedovoljna, tako i prekomerna ishrana repe azotom ima nepoželjne posledice.

Predsetveno đubrenje azotom

Prilikom planiranja predsetvenog đubrenja azotom, pored zahteva biljaka za ovim hranivom treba voditi računa i o njegovoj količini u zemljištu, planiranom prinosu, predusevu i dr. Za planiranje đubrenja azotom koriste se hemijske metode za ispitivanje zemljišta. Na osnovu podataka o količini pristupačnog azota u zemljištu pre setve, mineralizujućoj sposobnosti zemljišta i potreba useva u azotu tokom vegetacije, u praktičnu primenu je uvedena N-min metoda, koja omogućuje egzaktniju primenu azotnih đubriva. Po N-min metodi, uprošćen postupak se sastoji u tome da se u proleće, pre predsetvene pripreme (krajem februara - početkom marta) odredi količina mineralnog azota na dubini do 90 (120) cm, na svakih 30 cm. Na osnovu višegodišnjih rezultata oglada procenjuje se količina azota koja će biti mineralizovana i potrebna količina azota za odgovarajući prinos repe. Zbog velikog prinosa korena i nadzemne mase, šećernoj repi je neophodna i velika količina hranljivih elemenata. Iz tih razloga, dajemo neophodne podatke o iznošenju hraniva sa 1 t korena i odgovarajućom vegetativnom masom; a radi pravilnog određivanja potreba za đubrenjem planiranog prinosa korena: N: 4,5-5,5 kg; P₂O₅: 1,2-1,7 kg i K₂O: 4,9-5,5 kg.

Na osnovu višegodišnjih istraživanja utvrdili smo da na visinu prinosa utiče ne samo količina azota već i njegov raspored po dubini profila. Kako količinom i rasporedom N po profilu zemljišta možemo uticati na bujnost biljaka, a time i na racionalnu potrošnju vode, to đubrenje azotom treba uskladiti i sa zalihama vlage u zemljištu u proleće (zimске padavine). Na osnovu tih elemenata treba odrediti potencijalni prinos za datu godinu i svaku njivu, te u proleće izvršiti potrebne korekcije đubrenja azotom i gustina setve. Ukoliko je optimalan raspored N (veći deo treba da je u slojevima 30-60 i 60-90 cm) i dobre zalihe zimskih padavina, tada u proleće azotom treba dubiti za prosečan ili nešto veći prinos, i obrnuto. Gustinu useva takođe treba korigovati; odnosno smanjiti je u odnosu na optimalnu kada su bile niske zimske padavine i kada se mineralni azot nalazi u površinskom sloju. Tada se i očekivani prinos smanjuje, te se dopuna đubrenja azotom vrši za niže prinose. Kod srednjih ili visokih zimskih padavina setva se može obaviti na povećan broj biljaka, od 100 do 110.000 biljaka po ha, a potrebna količina N se dodaje na osnovu bilansa za planirani prinos.

Gustina setve

Pred setvu se uvek postavlja i pitanje gustine setve, odnosno - kako sejati, koje je međuredno rastojanje bolje, koliko je potrebno rastojanje između semena u redu? Za razmak semena u redu odlučujući faktori su kvalitet (klijavost) semena, kvalitet predsetvene pripreme zemljišta i procena smanjenja broja biljaka koje mogu izazvati štetočine u proleće. Preciznim sejalicama za setvu, mehaničkim ili pneumatskim, omogućena je relativno visoka preciznost setve, naravno, uz uslov da su sejalice dobro podešene. Polazeći od toga sa se najbolji prinosi repe

i najbolji kvalitet ostvaruje sa oko 90.000-100.000 biljaka u vađenju, za međuredno rastojanje podjednako je za preporuku setva na 45 i 50 cm, (rastojanje u redu može biti od 18 - 22 cm), s tim da pri setvi na konačan sklop u svakom slučaju treba računati da od broja biljaka u poljskom nicanju do vađenja propadne 10-20% biljaka. Iz tih razloga nešto gušća setva, uz manje rastojanje (ili setva na polurazmak, od 9-11 cm) daje sigurnije prinose. U slučaju da je nešto veći broj uspešnih biljaka, tada će biti lakše izvršiti korekciju sklopa. Merilo za određivanje gustine setve svakako treba da bude i sopstveno iskustvo, međutim pri tome uvek treba voditi računa o brojnim, napred navedenim činiocima.

Pitanje gustine setve

Polazeći od toga sa se najbolji prinosi repe i najbolji kvalitet ostvaruje sa oko 90.000-100.000 biljaka u vađenju, za međuredno rastojanje podjednako je za preporuku setva na 45 i 50 cm, (rastojanje u redu može biti od 18 - 22 cm), s tim da pri setvi na konačan sklop u svakom slučaju treba računati da od broja biljaka u poljskom nicanju do vađenja propadne 10-20% biljaka. Iz tih razloga nešto gušća setva, uz manje rastojanje (ili setva na polurazmak, od 9-11 cm) daje sigurnije prinose. U slučaju da je nešto veći broj uspešnih biljaka, tada će biti lakše izvršiti korekciju sklopa. Merilo za određivanje gustine setve svakako treba da bude i sopstveno iskustvo, međutim pri tome uvek treba voditi računa o brojnim, napred navedenim činiocima.

Dubina setve

Dubina setve šećerne repe kreće se od 2-3 cm. Pošto je seme repe sitno i sadržaj hranljivih materija u njemu potreban za klijanje i nicanje je neznatan, seme se mora sejati relativno plitko da bi klijanac što pre izašao na površinu i prešao na autotrofnu ishranu. Repa posejana duboko sporo niče i često ne uspe da iznikne, naročito u polusušnom zemljištu (provokativno nicanje). U svakom slučaju seme treba položiti u sloj zemlje koji sadrži dovoljno vlage za nicanje. Osim dubine setve, veoma je značajna i ujednačenost polaganja semena po dubini, što zavisi od kvaliteta predsetvene pripreme zemljišta, njegove poravnatosti i brzine setve. Dubinu polaganja semena treba podešavati potpornim, pritiskajućim točkovima setvenih aparata i preko zagrača semena. Na preciznost isejavanja zrna u radu utiče i brzina kretanja sejalice, koja treba da je u granicama između 4 i 6 km/h. Ako je zemljište lošije pripremljeno brzinu setve treba smanjiti.

**Doc. dr Goran Jaćimović,
Prof. dr Branko Marinković
Univerzitet u Novom Sadu,
Poljoprivredni fakultet
Izvor: www.agrovizija.rs**

BEOGRAD • KONFERENCIJA "AGRARNA POLITIKA SRBIJE"

Hrana više neće biti jeftina

Procene UN su da će zemlja do 2045. godine imati 9,2 milijarde stanovnika, a tada će biti potrebno 70 odsto više hrane – Nedovoljni kapaciteti javnih skladišta

Vreme jeftine hrane je definitivno iza nas, ocenio je direktor Produktne berze, Žarko Galetin, i dodao da bi baš zato država morala čvršće da stane iza važnih poljoprivrednih projekata. Galetin je, na konferenciji "Agrarna politika Srbije", naglasio da je do pre četiri-pet godina kukuruz koštao ispod 100 dolara po toni, ali je ukazao da toga više neće biti.

Konferenciju "Agrarna politika Srbije," organizovao je NIN Fokus uz institucionalnu podršku Ministarstva poljoprivrede, a medijski partner je novinska agencija Tanjug.

Povodom državnih projekata u oblasti agrara, Galetin je rekao da je sistem javnih skladišta dobro zamišljen, da je zakon korektan kao i prateće institucije, ali posle četiri godine primene jasno je, kako kaže, da 16 licenciranih skladišta, sa kapacitetom od 100.000 tona, nije dovoljno.

"Država mora čvršće da stane iza toga", ocenio je on.

Prema njegovim rečima, procene UN su da će zemlja do 2045. godine imati 9,2 milijarde stanovnika, a tada će biti potrebno 70 odsto više hrane.

Galetin je dodao da je Srbija apsolutno uvozna nezavisna od poljoprivrednih osnovnih kultura i zato joj je potreban jak investicioni podsticaj, kako bi zadovoljila veće potrebe za hranom.

Miljan Ždrale, šef za agrobiznis u Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), koja je učestvovala u izradi Zakona o javnim skladištima, rekao je da su i ranije postojale dileme vezane za ovaj propis.

"Na osnovu iskustva u ove četiri godine napravili smo analizu a sada čekamo da razgovaramo sa novim ili starim ministrom poljoprivrede, kad se vlada formira, o izmenama i dopunama tog zakona. Planiramo da iznesemo svoje sugestije na osnovu naučene lekcije", rekao je Ždrale, koji se složio da su kapaciteti javnih skladišta nedovoljni.

Ne znamo šta jedemo

U Srbiji se 70 odsto proizvedene hrane prska pesticidima za koje nismo sigurni kakve posledice imaju po zdravlje i okolinu.

Žarko Galetin

- Nije tačno da se 50 odsto naše hrane prska pesticidima za koje nismo sigurni kakve imaju toksikološke posledice po okolinu, zdravlje, vodu i vazduh, kao što je navodilo u medijima. Tačna cifra je 70 odsto - rekao je predstavnik Udruženja inostranih proizvođača sredstava za zaštitu bilja u Srbiji Siniša Ilinčić na konferenciji "Agrarna politika Srbije". On je naveo da je ključni razlog za ovakvo stanje taj što je u Srbiji dozvoljena registracija pesticida bez kompletne toksikološke dokumentacije.

Ilinčić je napomenuo da je 2009. godine usvojen zakon koji insistira na kompletnoj dokumentaciji, ali da je tada njegova primena odložena za 1. januar 2014. godine.

- U tom periodu ne samo da nije kompletirana nijedna toksikološka dokumentacija već je registrovano još nekoliko stotina pesticida bez kompletne dokumentacije. Nadali smo se da će od 1. januara ovaj problem biti rešen, ali je pre desetak dana objavljen vodič koji omogućava još četiri godine registracije pesticida bez kompletne toksikološke dokumentacije - upozorio je Ilinčić.

On je naveo da se ovakav potez pravdao zaštitom domaće proizvodnje, ali da se u Srbiji pesticidi ne proizvode već se oni uvoze kao gotovi proizvodi, ili se prepakuju, ili se uvozi aktivna materija koja se, kako je rekao, ovde formuliše.

- Ako se još četiri godine omo-

gući registracija pesticida bez kompletne dokumentacije i za više od 70 odsto hrane koja se proizvodi u Srbiji nećemo znati kakvog je kvaliteta - upozorio je Ilinčić.

Ceo problem, prema njegovim rečima, bio bi rešen, kada bi se poštovao zakon koji je donet 2009. i kada bi se omogućila njegova implementacija.

Poljoprivrednici zaknuti za 13 milijardi

Profesor Miladin Ševarlić, rekao je da su poljoprivrednici ove godine, iz budžeta zaknuti za 13 milijardi dinara, "ako je tačno ono što tvrdi ministar poljoprivrede da iz budžeta za to ministarstvo osam odsto ide na plate, a ostalo na proizvođače".

Ševarlić je na konferenciji Agrarna politika Srbije, naveo da Ministarstvo poljoprivrede raspolaže sa

Miljan Ždrale

44,5 milijardi dinara, ali tvrdi da nije tačno, ono što ministar Dragan Glamočić izjavljuje, da je to 5,56 odsto ukupnog budžeta.

"Svako ko ume da računa, dolazi do toga, da je udeo Ministarstva poljoprivrede 4,15 odsto, a kad se oduzmu plate i drugi troškovi, za poljoprivrednike ostaje 3,82 odsto ukupnog budžeta. On se zapitao, da li je moguće, da Srbija koja ima četiri velika agroekonomska centra, nema agroekonomistu, koji bi direktno savetovao ministra.

"Kako je moguće, da ovi centri

nisu mogli da daju jednog pomoćnika ministra u oblasti agroekonomije, nego je to stočar, a ni savetnik za agrarnu politiku, nije agroekonomista, već prodavac epruveta i laboratorijske opreme", naveo je Ševarlić.

Na skupu je istaknuto, da srpski poljoprivrednici moraju da imaju informacije, o tome kolikim novcem od države mogu da raspolažu, da imaju između ostalog i informacije sa koliko novca od države mogu da raspolažu.

Neophodna stabilna agrarna politika

Profesor Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu Miladin Ševarlić ocenio je danas da srpski farmeri nisu konkurentni na evropskom tržištu, a kao jedan od ključnih razloga za to vidi u izuzetno promenljivoj i maćojoj agrarnoj politici u poslednjih deset godina.

Siniša Ilinčić

Prema njegovim rečima, agrarna politika u Srbiji od 2004. do 2014. godine bila je "brža pokretna meta nego što će biti pokretna meta pridruživanja EU".

Ševarlić je kao primer nekonkurentnosti naveo to što naš farmer danas proizvodi 11 puta manje od nemačkog farmera.

On je na konferenciji "Agrarna politika Srbije" naveo da je budžet za poljoprivredu 2004. godine bio realno najveći, a tada je sistemom subvencija bio obuhvaćen najmanji broj registrovanih gazdinstava.

Prof. dr Miladin Ševarlić

On je dodao da je svega 38.000 odnosno pet odsto gazdinstava bilo u mogućnosti da koristi subvencije, dok je 95 procenata gazdinstava bilo "hendikepirano" za pristup tim sredstvima.

Ševarlić je rekao da je, prema nezvaničnim podacima kojima on raspolaže, sistemom subvencija u 2013. bilo je obuhvaćeno 150.000 od ukupno 630.000 gazdinstava u Srbiji.

Osim toga što je veliki broj poljoprivrednika uskraćen za državne subvencije, isplaćene subvencije su bile izrazito neujednačene po regionima, rekao je Ševarlić.

On je ocenio da ako se Srbija bude fokusirala samo na izvoz sirovina neće moći da očekuje neke jače efekte od pridruživanja EU.

Ševarlić je upozorio i na to da su sektor proizvodnje mesa i mleka "već ispušteni iz ruku".

Kako je naveo, parametar naše neodgovornosti je to što sada već u simboličnom iznosu ispunjavamo kvotu za izvoz bebi bifa na tržište EU.

Ševarlić je precizirao da naša kvota za izvoz te vrste mesa u EU iznosi 8.000 tona, a mi smo sa 17 odsto te kvote, što je bio maksimalan izvoz, sada spali na pet procenata odnosno oko 500 tona.

Na pitanje šta je razlog za takvo stanje, Ševarlić je rekao da svako snosi deo odgovornosti, a da je razlog pre svega neodgovarajući paritet cena kada je reč o tovu junadi.

S. P.

KUKURUZ JOŠ U ČARDACIMA

Političke prilike u Ukrajini diktiraju cenu kukuruza

Situacija u Ukrajini poskupljuje kukuruz

Vukosav Saković

Iako se ne zna koliko merkantilnog kukuruza prošlogodišnjeg roda ima u skladištima u Srbiji, postoji veliko interesovanje za dalje kretanje cene. Prema izvoznim podacima (130.000 tona) trgovina je u februaru bila veća u odnosu na lanjsku, a taj trend se nastavlja i u martu.

Vukosav Saković, direktor Žita Srbije za "Gazdinstvo" kaže da kukuruz na domaćem tržištu beleži rast zbog stanja u Ukrajini.

- Ako trenutne političke prilike potraju u Ukrajini, moguće je rast cene kukuruza, ali to niko ne može pouzdano da kaže. Ako se situacija smiri cena će ići na dole. Očekujuće cene kod nas za ovo doba godine i naspram ponude bile su

14,80-15,00 din/kg - kaže Saković i dodaje da se mnogo bolje trguje nego u istom periodu prošle godine, a i cena je veća.

Prognoze o ukupnom izvozu kukuruza za ovu ekonomsku godinu kreću se od 1,5 do 1,9 miliona tona. Ove godine najviše domaćeg kukuruza kupile su trgovačke kuće iz Rumunije i Nemačke, a manje količine su od nas

kupile Hrvatska, Holandija, Slovenija i Crna Gora.

Setva kukuruza u Srbiji, prema najavi stručnjaka, biće obavljena na oko 1,2 miliona hektara. Ono što vredi istaći jeste podatak da je sve više ratara koji ostvaruju prinos i od 10.000 kilograma suvog zrna po hektaru.

Izvor: Agroservis

Kreditni paorima i zadrugama

Kreditni, koji se odobravaju na rok od jedne do tri godine sa grejs periodom do godinu dana koji je obuhvaćen periodom otplate, odobravaju se i isplaćuju u dinarima, bez valutne klauzule - Kamatne stope 4 i 6 odsto na godišnjem nivou

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije donelo je Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku poljoprivrednim gazdinstvima.

Kreditni, koji se odobravaju na rok od jedne do tri godine sa grejs periodom (periodom mirovanja) do godinu dana koji je obuhvaćen periodom otplate, odobravaju se i isplaćuju u dinarima, bez valutne klauzule. Kamatna stopa je 4 odsto na godišnjem nivou za kredite u stočarstvu i 6 procenata za kredite plasirane u razvoj ratarstva, voćarstva, vinogradarstva, povrtarstva, cvečarstva i za u ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu.

Pravo na kreditnu podršku ostvaruju fizička lica – nosioci komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, preduzetnici i pravna lica (zemljoradničke zadruge sa najmanje 10 članova zadruge koji su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i mikro i mala pravna lica). Ukupan iznos kredita za fizička lica, preduzetnike i pravna lica je do 5.000.000 dinara, a za zemljoradničke zadruge do 15.000.000 dinara.

Namena kredita za razvoj stočarstva obuhvata nabavku:

- kvalitetnih priplodnih junica,
- kvalitetnih priplodnih krava starosti do 5 godina,
- teladi i junadi za tov telesne mase do 300 kg,
- kvalitetnih priplodnih grla u ovčarstvu i kozarstvu,
- jagnjad za tov mase do 20 kg,
- jarad za tov telesne mase do 15 kg,
- kvalitetnih priplodnih grla u svinjarstvu,
- prasad za tov telesne mase do 25 kg,
- kvalitetnih roditeljskih jata živine,
- jednodnevnih pilića za tov,
- rojeva pčela standardno formiranih na 5 ramova i pčelinje matice sa ili bez košnica i
- riblje mladi za tov.

Namena kredita za razvoj ratarstva obuhvata nabavku:

- semena i sadnog materijala za ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, povrtarstvo i cvečarstvo,
- svih vrsta mineralnih đubriva i

Kreditni i za nabavku teladi za tov

- svih vrsta sredstava za zaštitu bilja.

Namena kredita za investicijska ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu obuhvata nabavku:

1. mehanizacije i opreme za proizvodnju žitarica, industrijskog, lekovitog, aromatičnog i začinskog bilja:
 - traktora i traktorske kabine,
 - mehanizacije za predsetvenu obradu zemljišta,
 - mehanizacije za setvu,
 - mehanizacije za zaštitu,
 - opreme za čuvanje, preradu, odnosno pakovanje,
 - traktorske prikolice,
 - kombajne i adaptere za kombajne,
 - berače za kukuruz.
2. mehanizacije i opreme za proizvodnju voća, povrća i ukrasnog bilja podrazumeva nabavku:
 - specijalizovanih traktora za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju,
 - mehanizacije za setvu i sadnju povrtarskog bilja i cveća,
 - mehanizacije i opreme za zaštitu voća, povrća i začinskog bilja,
 - mehanizacije za berbu voća, povrća i ukrasnog bilja,
 - opreme za kalbriranje, pranje, klasifikovanje, poliranje i pakovanje voća, povrća i cveća,
 - mulčara,

- heksagona sa priključcima,
 - mašina za zelenu berbu,
 - ulagača za đubrivo.
3. opreme za sušare za žitarice, uljarice, povrće, voće i lekovito bilje
 4. mehanizacije i opreme za navodnjavanje
 5. mehanizacije i opreme za stočarsku proizvodnju:
 - mehanizacije za pripremu kabaste stočne hrane,
 - opreme za mužu, hlađenje i čuvanje mleka,
 - opreme za sisteme za automatsko napajanje i ishranu stoke,
 - mehanizacije i opreme za manipulaciju stajnjakom i osokom,
 - opreme za ventilaciju objekta,
 - opreme za pčelarstvo i
 - opreme za živinarske farme.
 6. opreme za silose
 7. opreme za kontrolu žitarica i uljarica prilikom prometa
 8. opreme odnosno mernog kontrolnog instrumenta za utvrđivanje mesnatosti svinja na liniji klanja.

Kako je saopštilo resorno ministarstvo, po objavljivanju Pravilnika u Službenom glasniku, očekuje se potpisivanje Ugovora sa poslovnim bankama i osiguravajućim društvima nakon čega će biti poznata procedura za odobrenje kredita, kao i banke koje će ih odobravati.

S. P.

Što pre isplatiti subvencije

ZSV će, kada bude formirana nova Vlada Srbije i konstituisano resorno ministarstvo, insistirati na tome da poljoprivredni proizvođači dobiju obećani novac što ranije jer nije toliko bitno koliki će podsticaji iznositi, nego je najvažnije vreme njihove isplate

Radislav Jovanov

Povoljni krediti koje je država obezbedila za poljoprivrednike kao i podsticaji iz budžeta biće velika pomoć našem agraru ali je najvažnije da taj novac proizvođačima stigne na vreme, izjavio je predsednik Zadružnog saveza Vojvodine (ZSV) Radislav Jovanov.

Kvalitetnije rasporediti novac

Imajući u vidu gotovo hroničnu besparicu kod naših poljoprivrednika kao i to da će i ova prolećna setva biti skuplja od prethodne, procenjuje se za pet do deset odsto, veoma je bitno da isplata subvencija počne što pre i naročito da kreditiranje po najpovoljnijim uslovima zaživi u praksi, rekao je Jovanov Tanjugu.

On je istakao da će ZSV, kada bude formirana nova Vlada Srbije i konstituisano resorno ministarstvo, insistirati na tome da poljoprivredni proizvođači dobiju obećani novac što ranije jer nije toliko bitno koliki će podsticaji iznositi, nego je najvažnije vreme njihove isplate.

Ocenjujući da se situacija u srpskoj poljoprivredi polako ali sigurno kreće na bolje, Jovanov je rekao da tu pozitivniju sliku domaćeg agrara potkrepljuju i podaci da za ovu setvu nisu toliko poskupeli imputi, kao što je to bilo ranijih godina.

Tako se stvaraju uslovi da, uz odgovarajuću i pravovremenu podršku države, naši proizvođači mogu da seju deklarirano seme, da zemljištu daju potrebnu količinu mineralnog đubriva, uopšte da se na kvalitetniji način bave poljoprivredom, smatra Jovanov.

Ekonomске prilike su nepovoljne, para ima toliko koliko ima, ali one mogu da budu kvalitetnije raspodeljene, odnosno da novac dođe poljoprivrednicima onda kad im je najpotrebniji, kako bi svoje proizvo-

de mogli da sačuvaju i da ih prodaju kad im je cena najveća, istakao je predsednik ZSV.

O Zakonu o zadrugama

Jovanov se nada da će do kraja ove godine biti donet i dugo očekivani Zakon o zadrugama, kako bi se one uvele u red sa ostalim privrednim subjektima u našoj zemlji i da bi konačno moglo da bude rešeno pitanje zadružne imovine.

Zadrugari u Srbiji, od kojih je velika većina u poljoprivrednim zadrugama, očekuju dugo usvajanje tog zakona ali se uvek desi nešto nepredviđeno ili se u tom postupku dogode novi izbori, tako da se stalno

Zadruga u svakom selu

Jovanov smatra da bi svako naseljeno mesto u našoj zemlji trebalo da ima barem jednu zadrugu, kako bi tom stanovništvu, koje se opredelilo za rad u poljoprivredi, bilo omogućeno da ostane i opstane u seoskim sredinama.

vraćamo na početak, kaže Jovanov. On je izrazio uverenje da će, s novom Vladom, to pitanje biti konačno rešeno.

On je naglasio posebnu važnost zadruge u malim, ruralnim sredinama jer, kako je rekao, kroz zadruge mladi imaju najveće mogućnosti da se zaposle i da ostvaruju egzistenciju za sebe i svoju porodicu.

U Vojvodini ima oko 440 aktivnih zadruga i one su veoma važan privredni činilac, ističe Jovanov i dodaje da u sredinama gde su dobre zadruge apsolutno nema nikakvih problema a tamo gde ih nema i gde su posrnule, svi su u problemima.

Zadrugari su svesni da donošenjem zakona neće automatski biti rešeni svi problemi u toj oblasti ali će biti omogućeno da se stvari postave na pravo mesto, da se osniva nove zadruge tamo gde ih nema i da se u Srbiji stvori kvalitetna mreža zadruge.

Izvor: Tanjug

Prevazići mešanja politike u agrar

Srbija se već sada spremna za konkurenciju, jer već sada izvozimo veliki procenat naših proizvoda na tržište EU

Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede **Danilo Golubović** izjavio je u Briselu da je uveren da će nova Vlada Srbije uspeti da prevaziđe boljke mešanja politike u poljoprivredu i da će sprovesti korenite reforme koje će dugoročno omogućiti odličnu perspektivu srpske poljoprivrede.

Golubović je, posle drugog dana skrininga poglavlja 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj, rekao da je to obimno i teško poglavlje i da se mora poštovati specifičnost srpskog agrara.

Trebalo bi najbolje primeniti zakonodavstvo Evropske unije,

Danilo Golubović

kako bi se podigla konkurentnost srpske poljoprivrede, rekao je Go-

lubović i dodao da će to poglavlje biti teško za pregovore i da očekuje podršku nove Vlade.

Šef Tima za pregovore sa EU **Tanja Mišćević** rekla je da se razgovara o poljoprivredi, načinu korišćenja sredstava za podsticaj, usklađivanja i kombinovanja pomoći za poljoprivredne proizvođače.

Kada se vratimo u Beograd, moraćemo mnogo da učimo i da pitamo, ali ne samo Ministarstvo poljoprivrede, već i privrede, finansija, zdravlja, rekla je Mišćević.

Srbija se već sada spremna za konkurenciju, jer već sada izvozi-

Tanja Mišćević

mo veliki procenat naših proizvoda na tržište EU.

Moramo videti kako stvoriti bolje uslove za snalaženje poljoprivrednih proizvođača i učiti ih kako da koriste mogućnosti koje im se pružaju, dodala je ona.

Jedna od ozbiljnih stvari koja nedostaje je Zakon o zadrugama, rekla je Mišćević i navela primer da Srbija ima registrovano 500.000 poljoprivrednih proizvođača, od kojih samo 120.000 zaista i proizvodi.

Ima puno prostora za pomoć i podršku iz EU i država članica, a to će biti najteža stvar u pregovorima, rekla je ona.

Izvor: FoNet

Agrarna zemlja

Piše: **Branislav Gulan**

Svako peto domaćinstvo u Srbiji čini svega jedan član. Od 2,5 miliona naseljenih domova u Republici, po jedna osoba živi u njih čak 555.467, što je gotovo 50.000 više nego prošle decenije. Istovremeno broj petočlanih domaćinstava za poslednjih deset godina smanjen je čak za 8.500. Slutnju da Srbija sve više postaje zemlja samaca potvrdili su i poslednjih podaci o borju domaćinstava Republičkog zavoda za statistiku (RZS), prikupljeni na popisu stanovništva 2011. godine. Oni su pokazali da prosečno domaćinstvo u Srbiji broji 2,88 članova. Najviše je dvočlanih domaćinstava, toliko osoba živi pod svakim četvrtom krovom. Najviše domaćinstava zatečeno je u Vojvodini, gde ih je prebrojano 696.000, u centralnoj Srbiji žive je oko 663.000 ognjišta, dok ih je u Beogradu 606.000. Najmanje domaćinstava je na jugu i istoku republike, gde ih je svega 522.000. Ovoliko domaćinstava i broj ukućana, u krugovima sociologa i stručnjaka tumači se kao očekivan. Negativni prirodni priraštaj, visoka stopa migracija i visoka prosečna starost najviše su uticali i na broj domaćinstava. Pad ukupnog broja domaćinstava i smanjenje članova ne čudi usled upozorenja demografa da nam prete nestajanje. Jer, ako godišnje više umre nego što se rodi oko 35.000 stanovnika Srbije, pa ako se tako i nastavi oko 2225. godine na ovim prostorima neće biti više ovog naroda. Za običnog čoveka dugo, ali za istoriju malo više od dva veka – i nije. Pored demografskih faktora, na konačnu sliku uticale su i promene kroz koje je poslednjih decenija prošlo naše društvo. Višestruke porodične zadruge, koje su do Drugog svetskog rata bile stub srpskog sela, danas su izuzetno retke. Sa druge strane, naročito u gradovima, imamo emancipaciju čija je posledica veliki broj ljudi koji žive sami. Najveći broj samaca je u Beogradu, gde je svako četvrto domaćinstvo samačko! Najmanje ukućana u proseku zabeleženo je u Crnoj Travi, Gadžinom Hanu i beogradskim opštinama Vračar, Savski venac i Stari grad, gde je

Srbija je i danas siromašna agrarna zemlja. Jer, poljoprivreda direktno donosi više od 20 odsto bruto društvenog proizvoda, a sa pratećim delatnostima to se i udvostručuje. Da smo siromašna agrarna zemlja sa niskom produktivnošću potvrđuju i činjenice da jedan srpski seljak proizvodi hrane za 15 ljudi, u Nemačkoj čak 152 osobe, Francuskoj 77, Austriji 56, Sloveniji 25, a prosek za EU je između 50 i 80 stanovnika!

Najveći broj samaca je u Beogradu, gde je svako četvrto domaćinstvo samačko

prebrojano tek nešto više od dva člana u proseku. Jedno ognjište i novčanik, sa druge strane, deli najviše ljudi u Raškoj oblasti – Tutinu, Novom Pazaru i Sjenici, gde je prosek veći od četiri člana. Na smanjenje broja članova domaćinstva utiče i sve kasnije stupanje u broj i sve poznije materinstvo. Prosečan muškarac u Srbiji otac postaje u 33 godini, dok žene radjaju sa 27 i po godina. Pozne godine za sklapanje braka jedan su od razloga što približno trećina brakova živi bez potomstva. Majke poslednje dete rode, u proseku, kada imaju nešto više od 28 godina. Ovo potvrđuju i rezultati popisa stanovništva, koji su pokazali da porodica u republici, za razliku od prošle decenije kada je bila četvoročlana, danas – broji samo tri osobe.

Udeo poljoprivrednog stanovništva u ukupnom stanovništvu Jugoslavije opao je sa 73 odsto u 1948. godini na 19 odsto u 1981. godini. Za takvo smanjenje SAD i Švedskoj je trebalo 90 godina, Francuskoj oko 100 godina, Japanu 73, a Danskoj je trebalo za sličnu promenu čak 130 godina. Procene su da je u Srbiji 2011. godine broj poljoprivrednog stanovništva iznosio oko 9,4 odsto. Od ovog broja bi čak 50 odsto su lica starija od 60 godina, dok je mlađih od 20 godi-

na bilo samo 11,5 odsto (manje od 62.000).

Nesprenni za liberalizaciju

Procene su da će se i dalje nastaviti smanjivanje broja poljoprivrednih gazdinstava u Srbiji. Broj poljoprivrednika u Srbiji nastaviće i dalje da se smanjuje. Jer, oni nisu spremni za liberalizaciju tržišta, odnosno konkurenciju od 2014. godine kada će od 96 odsto poljoprivrednih proizvoda moći da se uvozi u Srbiju bez carine. Jer, svi proizvodi koje Srbija nema, poput agruma i drugog južnog voća, liberalizovani su 2009. godine, a od 2014. godine biće potpuno ukinuta carina na krompir, zamrznute maline i još mnogo toga.

U protekloj deceniji nestalo je u Srbiji 150.000 poljoprivrednih gazdinstava, a sad će to biti još brže pa kada stupi na snagu liberalizacija izgubićemo još 250.000 gazdinstava, a prva su na udaru staračka i domaćinstva koja nisu orijentisana na visokodohodovnu

proizvodnju. To je i priprema terena za GMO hranu zbog koje će sve ostalo postati nerentabilno. Međutim, proizvodi koje Srbija ima ostaće zaštićeni carinama i posle 2014. godine. Ne računajući potpisane ugovore o slobodnoj trgovini, za zaštićene proizvode i dalje će postojati carina, ali smanjena. Od 2015. godine, međutim, ukidaju se sve proizvodne kvote i tada će nastati haos u sektoru, recimo, mleka, jer će svaka zemlja moći da proizvede koliko hoće, pa će bogate zemlje sa nižim cenama doći na srpsko tržište. Ipak, uvozni proizvodi od 1. januara 2014. godine neće pojeftiniti kao što ništa nije od 2009. godine, kada je počelo fazno smanjivanje carina, ali će zadržati udarac proizvođačima. Dakle, i pored izvanrednih šansi za proizvodnju hrane namenjene izvozu, o tome će se i dalje samo govoriti. Dakle, šanse da se umesto sadašnjih tri milijarde evra izvozi hrane za više od 10 milijardi evra, u ovim uslovima, ostaće i dalje samo – želja.

Socijalna ruševina

Današnja seoska porodica u Srbiji je neka vrsta socijalne ruševine koja sav svoj šarm duguje staroj socijalnoj arhitekturi na koju podseća Henry Mendras. U posleratnom periodu pa i danas veličina poljoprivredne porodice je smanjena, ali je seoska porodica bila i ostala veća od gradske. Slično, seoska poljoprivredna porodica je veća od seoske nepoljoprivredne porodice. U današnje vreme na selu je najrasprostranjeniji tip porodice od dva pokolenja i dece. Poslednjih decenija došlo je i do promena na brojnosti porodice, pa se beleži usitnjavanje velikih porodica, jer se odrasla deca odvajaju od porodice, roditelja i grade sopstvene zajednice. Ostala je ljubav za zemljom kod starijih, ali se stvorila i jaka želja za modernizacijom kod mlađih. Tako je civilizacija ušla u selo.

Ekonomsko-socijalna institucija „ruralni razvoj“ je relativno nova u teoriji razvoja. Vezuje se za zemlje takozvanog „trećeg sveta“ u vreme pojave izrazito snažnih problema na relaciji hrana-siromaštvo-populacija. Ovo istovremeno upućuje na zaključak da se počeci ruralnog razvoja vezuju za poljoprivredu. I danas kada se pomenu ruralna područja, odmah se zna da su to siromašna područja. Zato se integralni ruralni razvoj, kao jedna od najmlađih grana teorije razvoja, danas tretira kao „motor“ ekonomsko-socijalnog progressa. Ne samo u zemljama u tranziciji već svuda u svetu. Za efikasnije rešavanje brojnih problema u ovim regionima potrebna je adekvatna proporcija tri faktora: ljudsko znanje, tehnički i prirodni resursi i kapital.

(Nastaviće se)

Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti

Javno-privatno partnerstvo

Inače, poljoprivreda može da bude jedna od oblasti za povećanje produktivnijeg i regionalno ravnomernijeg zaošljavanja u Srbiji, a u tom sektoru i pratećim delatnostima moglo bi da se angažuje oko 100.000 radnika. Uslov za je i formiranje preradnih centara za poljoprivredne proizvode, revitalizacija zadružnog sektora, kao i racionalnije korišćenje državnog poljoprivrednog zemljišta. To bi značilo i uspostavljanje novog modela javno-privatnog partnerstva, kao i preradu poljoprivrednih proizvoda koji sada ma-

hom ostaju neiskorišćeni. U tom slučaju proizvođači mi trebali da budu organizovani u zadruge ili otkupne centre, zatim da sakupe, objedine i prerade tu robu, i na taj način bi se povećala vrednost poljoprivredne proizvodnje u Srbiji za 20 odsto! Ako bi osnovali na zadružnom principu 30-tak takvih centara u zemlji i u njima prosečno godišnje zaposlili oko 100 radnika, to znači onda bismo zaposlili 3.000 radnika koji bi obezbedili socijalnu egzistenciju i održivost desetak hiljada članova domaćinstava.

Spomenik selu

Spomenik selu Tačevac

Da srpska sela nestaju, najbolja potvrda je i činjenica daje u seoskom groblju u kuršumlijskom planinskom selu Tačevac krajem 2013. godine podignut nsvaki-danji spomenik, spomen selu koje više ne postoji. Meštani su selo napustili zbog nebezbednosti, zbog čestih upada naoružanih kosovskih Albanaca. Kuće su spaljene u podmetnutim požarima, a od nekada 200 stanovnika u 35 domaćinstava i jedne škole, sada je ostalo svega nekoliko oronulih kuća. Zbog ovakvog stanja u srpskom selu većina nosilaca gazdinstava smatra da trenutno poljoprivredna politika – poslednjih godinu, pet i jedne decenije, ide u pogrešnom pravcu. Inače, prosečan poljoprivrednik u Srbiji je star, slabo informisan i nepoverljiv prema udruženjima i državnoj politici, pokazalo je istraživanje koje je za potrebe Ministarstva poljoprivrede sprovela novosadska agencija „Ninamedija“.

ŠID • MILAN MOMČILOVIĆ, PROIZVOĐAČ REPE

Grafičar – stručnjak za repu

Milan savetuje one koji tek kreću u posao sa repom da, ukoliko ne mogu da ostvare četiri vagona po jutru, ne treba ni da računaju na bilo kakvu zaradu

Tehnolog u grafičkoj industriji Milan Momčilović iz Šida skoro tri decenije je radio kao grafičar, a kasnije i kao komercijalista na terenu u šidskom „Grafosremu“. Međutim, kada je 2004. godine došlo do raspada te firme, odlučio je da se preorijentiše na poljoprivredu.

To nije bilo silom prilika, jer sam se i pre toga, s obzirom da sam imao četiri jutra zemlje i jedan mali traktorčić, bavio zemljoradnjom, doduše, više iz hobija još dok sam radio u firmi. Kada se firma ugasila, s obzirom da sa mojom strukom nisam mogao naći posao u Šidu, nego samo u većim gradovima poput Beograda i Novog Sada, opredelio sam se da obrađu-

Milan Momčilović, poljoprivrednik iz Šida

jem zemlju. U to vreme sam zajedno sa svoja dva brata od strica vozio uslužnu repu za tadašnje zadruge. Imali smo dobru ekipu, bilo nas je dvanaestorica, kupili smo i sve što je potrebno za izvlačenje repe, tako da smo se ubrzo razvili i proširili posao, pa smo radili te usluge za celu šidsku opštinu. To je trajalo izvesno vreme, a nakon što sam time prestao da se bavim, dokupio sam još 30 jutara zemlje i okrenuo sam se poljoprivredi samostalno. Nešto zemlje uzimam i u zakup, tako da ukupno obrađujem površinu od 96 jutara. Zajedno u tom poslu sa mnom je i moj sin Rade koji je završio za poljoprivrednog tehničara, tako da često može i da pripomogne svojim zna-

njem. Prioritet nam je repa, mada uzgajamo i kukuruz, soju i pšenicu. Za repu imamo ugovoren plasman u Sremskoj Mitrovici, u firmi „Judin komerc“, koja nas uvek ispoštuje i sa cenom i sa plaćanjem – objašnjava Milan Momčilović, šidski poljoprivrednik, savetujući one koji tek kreću u posao sa repom da, ukoliko ne mogu da ostvare četiri vagona po jutru, ne treba ni da računaju na bilo kakvu zaradu.

Prema njegovom mišljenju, najveći problem poljoprivrednicima u Srbiji predstavlja izvozničko-uvoznički lobi, kojem bi trebalo zabraniti delovanje u državi, a takođe bi trebalo zabraniti i strancima da kupuju našu zemlju.

S. M. – M. M.

<p>Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ</p> <p>Лаћарак</p>	<p>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266 Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лечење - Вакцинација - Вештачко осемењавање - Превентива - Трихиноскопија - Продаја пилића - Сточна храна - Премикси - Лекови 	
	<p>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80 Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>		
	<p>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9 Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>		
	<p>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24 Др. вет. мед. Милорад Кевић</p>		
	<p>Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7 Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>		

VETERINA

НЕКА OBOLJENJA PASA I MAČAKA

Srčani crv kod pasa i mačaka (dirofilarioza)

Piše:
Dr. vet. med. Milan Savić

Bolest se može preneti i na čoveka, ali se ne može razviti odrasli oblik parazita, koji se zadržava u srcu - Prisustvo uzročnika može proticati bez ikakvih simptoma i obično prođe i nekoliko godina pre nego se ispolje prvi znaci oboljenja. Zbog toga se bolest najčešće dijagnostikuje kod pasa starosti 2-8 godina

Srčani crv ili dirofilarioza je parazitsko oboljenje pasa i mačaka, prouzrokovano larvenim i odraslim krvnim parazitima **dirofilaria immitans**. Uzročnik je valjkasti crv – nematoda, čiji odrasli oblici se nalaze u srcu i obližnjim velikim krvnim sudovima zaraženih životinja. Ženke parazita su duge 25-36 cm i debljine 5 mm, dok su mužjaci upola manji.

Kada stigne u srce ženka polaže jaja iz kojih se izlegu larvice-mikrofilarije, koje krvotokom putuju po celom telu. Prilikom uboda zaraženog psa, komarac sa krvlju usisava i larvice mikrofilarije, koje u njemu nastavljaju razvoj do infektivnih larvi (10-14 dana). Kada takav komarac ujede drugog psa inficira ga, tj. Ubrižgava mu infektivne larve u čijem se srcu i plućnim arterijama razvijaju odrasli oblici. Vreme koje protekne od ujeda komarca do razvoja odraslog parazita traje nešto više od 6 meseci.

Bolest je rasprostranjena u celom svetu, gde ima komaraca, a najzastupljenija je u mediteranskim zemljama (Grčkoj i Italiji), ali

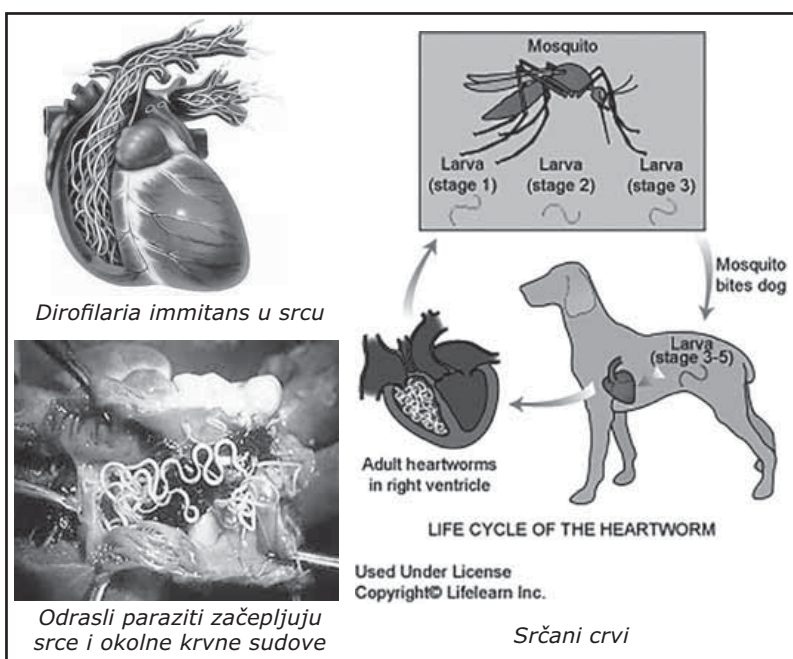
u poslednje vreme je registrovana je i u drugim zemljama gde je ranije nije bilo uključujući i našu zemlju.

Bolest se ne prenosi direktnim kontaktom sa jednog na drugog psa već putem prelaznog domaćina komarca. Tako da je širenje bolesti vezano za sezonu komaraca.

Bolest se može preneti i na čoveka, ali se ne može razviti odrasli oblik parazita, koji se zadržava u srcu.

Bolest je hroničnog toka i brzina njenog razvoja zavisi od broja parazita, njihove lokacije, dužine boravka, stepena oštećenja vitalnih organa, uzrasta i veličine ljubimca. Javlja se najranije sa 6 meseci starosti kod pasa koji su zaraženi u materici.

Prisustvo uzročnika može proticati bez ikakvih simptoma i obično prođe i nekoliko godina pre nego se ispolje prvi znaci oboljenja. Zbog toga se bolest najčešće dijagnostikuje kod pasa starosti 2-8 godina. Nažalost kada se pojave klinički simptomi, to je siguran znak da je bolest podmakla.

Odrasli paraziti začepljuju srce i okolne krvne sudove, čime ometaju njihov rad i snabdevanje krvlju ostalih organa, posebno dotok krvi u pluća, jetru i bubrege što dovo-

di do njihove smanjene funkcije. Najčešći simptomi su mek i suv kašalj, otežano disanje (posledica nakupljanja vode u plućima), gubitak snage, neraspoloženje, uzne-

mirenost, gubitak apetita, gubitak na težini, bledilo, dezorjentisanost i nakupljanje tečnosti u trbušnoj duplji usled oštećenja jetre (ascit).

Kod mačaka se samo mali broj infektivnih larvi razvija u odrasle jedinice, a promene u srcu su minimalne jer odrasli oblici najčešće parazitiraju u plućnoj arteriji, pri čemu mogu dovesti do zapušnja nekog od njenih ogranaka tj. plućne embolije.

Rana dijagnostika oboljenja podrazumeva pregled periferne krvi (metoda je nesigurna zbog veličine uzorka) i antigeni test. Terapija je dugotrajna i komplikovana. Dirofilarioza se može lečiti ali prognoza zavisi od trenutka u kome se reaguje. Dok se u krvotoku nalaze nezreli larveni oblici parazita lečenje je lako, ali kada se razvijaju odrasli paraziti situacija je dosta komplikovana. Uginuli odrasli parazit čija veličina nije zanemarljiva mogu dovesti do zapušnja krvnih sudova i plućne embolije.

Preventiva se postiže primenom repelenata (spot-on preparata, ogrlica) i insekticida u sezoni komaraca od marta do oktobra.

Med je velika izvozna šansa

Sve što se čini na podizanju kvaliteta rada pčelara, njihovom udruživanju i unapređenju kvaliteta meda je dobro, jer će doprineti povećanju izvoza ovog veoma traženog proizvoda

Med profitabilna roba

Milenko Gićanov, pčelar

Načelnik Vladimir Nastović

Milenko Gićanov, iz Adaševaca kod Šida, dugogodišnji je pčelar, član je Izvršnog odbora Saveza pčelarskih organizacija Srbije, a za svoj rad i angažovanje nosilac je počasne titule ovog saveza. Postao je, veli, "prvoimenovani ambasador Saveza pčelara Srbije". Bavi se 25 godina pčelarstvom, brine o 80 društava pčela, nekada je imao i 380, ali je drastično smanjio proizvodnju zbog klimatskih promena nastalih kod nas.

Na radionici u sklopu IPA projekta "Panonska pčela", koja je održana u Sremskoj Mitrovici, Gićanov nam je rekao kako smatra da je i ovaj projekat u sklopu razvoja Podunavskog pčelarstva, jer se radi u koordinaciji Vojvodine, odnosno Srbije i Osječko baranjske županije u Hrvatskoj.

Moderno pčelarstvo

- Razvoj modernog pčelarstva je u perspektivi dobar posao, radi se o istoimenom klasteru, gde ćemo, kada sve zaživi, lakše moći da prepoznamo kvalitet meda, a taj med će moći lakše da se izvozi - smatra Milenko Gićanov.

Na tom planu smatra ovaj pčelar, nadležni ne odustaju, niti posustaju, a kroz edukaciju ljudi će prepoznavati interesovanje za pčelarstvo, naći profit i perspektivu u tome. Jer, svega pet odsto mogućnosti u ovoj oblasti je iskorišćeno u Srbiji, a i zvaničnici primećuju da smo imali dva puta veći izvoz meda od izvoza mesa. U vreme besparice i besposlice pčelarstvo je prepoznato kao šansa u ruralnom razvoju koju treba iskoristiti.

- Treba samo zasukati rukave i kreniti u nova osvajanja prostora u svetu pčelarstva, poručio je Milenko Gićanov.

Prekogranična saradnja

Mitrovački načelnik za poljoprivredu **Vladimir Nastović** misli da je aktuelni IPA projekat "Panonska pčela", koji se radi u saradnji sa Hrvatskom, moderan primer kako se u svetu radi na razvoju neke oblasti. Najbitnije je da smo se okupili, da hoćemo da saznamo nešto novo i da steknemo nova iskustva koja će nam koristiti u narednom periodu, ocenio je Nastović.

Projekat "Panonska pčela" potpisan je 2012. godine u decembru, traje dve godine, odobren je od strane EU i vredan pola miliona evra, od toga 250.000 evra ide na aktivnosti u Hrvatskoj, a toliko i prema Vojvodini i Srbiji.

Sa hrvatske strane aplikanti su Osječko - baranjska županija, Tehnološki fakultet u Osijeku, Regionalna razvojna agencija tog područja, a sa naše strane uključeni su kao partneri Naučni institut za veterinarstvo Novi Sad i Novosadski ekološki centar. Cilj je da se poboljša stanje u ovoj oblasti, jer postoje tendencije da Srbija uđe u EU, a da bi pčelari bili spremni za to potrebno je da izvrše određena prilagođavanja standardima EU.

Tri problema

Asistent na projektu **Milivoje Odanović**, podseća da su uočena tri problema, a to su: zdravstveno stanje pčela, kvalitet meda i slaba organizacija i udruživanje pčelara.

- Prvi problem rešiće se tako što

Prof. Ivan Čirković

Goran Grbić, pčelar

Mr Slobodan Teofanov

Inovativni projekat

Povodom prekograničnog projekta "Panonska pčela" u Sremskoj Mitrovici je 21. marta, održana radionica koja je okupila 40-tak pčelara iz Sremske Mitrovice i okolnih mesta. Uz već pomenute predavači su bili Hadži Zoran Jovanović direktor klastera „Panonska pčela“, Milan Kovačević saradnik na projektu koji je govorio o SMS vagicama za merenje količine meda. Bubući da projekat ima predznak inovativni na njemu su predstavljeni poklopac LR koji doprinosi kvalitetu meda. kako se čulo EU je odobrila nabavku 20 takvih poklopaca koji će biti podeljeni pčelarima.

O gajenju pčela govorio je prof. dr **Ivan Pihler**, redovan profesor Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, a o pomenuto poklopcu, koji daje do 30 odsto veću produktivnost kod pčela i bolje ih čuva, govorio **Dragan Stanković**, iz firme Lab-Set doo.

će se napraviti referentna laboratorija u Novom Sadu, već je kupljena oprema od 60.000 evra instalisana je i vrši probna ispitivanja meda. Što se tiče zdravstvenog stanja pčela vrše se edukativne radionice, kao ova u Sremskoj Mitrovici. U cilju pojačavanja pčelarske organizacije osnovan je novi oblik pčelarske organizacije. Radi se o klasteru "Panonska pčela" koji je u Pokrajinskom Izvršnom veću formiran u januaru, objasnio je Milivoje Odanović.

Mogućnost zaposlenja

Projekt menadžer prof. dr **Miroslav Čirković** ocenjuje da je projekat "Panonska pčela" značajan, jer treba da populariše pčelarstvo, ali ne samo pčelarstvo kao zanimanje, već kao ekološku proizvodnju u kojoj se može zaposliti veliki broj ljudi.

- To je i put koji pokazuje da med kao realni izvorni artikl, može da ima kvalitet kakav se traži u EU. Otud pokušavamo da edukujemo proizvođače kako da proizvode kvalitetno i da imaju ekonomsku korist, a ta aktivnost nam je u ovom momentu veoma potrebna. Naša teritorija je jedna od najpovoljnijih za pčelarstvo, istakao je prof. dr Ivan Čirković.

Subvencije

Na radionici "Panonska pčela" u Sremskoj Mitrovici mr **Slobodan Teofanov**, pomoćnik sekretara za poljoprivredu Vojvodine, govorio je o subvencijama za pčelare.

- Imamo fond za razvoj poljoprivrede koji je osnovala Vlada Vojvodine i koji daje vrlo mekane i povoljne kredite sa kamatom od dva odsto za kupovni košnica i punjenje meda. U Sekretarijatu za poljoprivredu dajemo deo bespovratnih sredstava, i to 50 odsto od ukupne vrednosti nabavljene opreme za proizvodnju meda, pre svega za kupovinu košnica i za adaptaciju i opremanje prostora gde će se vršiti punjenje meda, rekao je pomoćnik pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, dodajući da će se konkursi raspisati od 1. aprila.

Za **Gorana Grbića**, pčelara i sekretara Društva pčelara "Jovan Živanović" u Sremskoj Mitrovici obuka je dobrodošla, ali smatra da je ona najbolja praktično - u pčelinjaku.

- Društvo je osnovano pre više od 60 godina, sada ima dosta starijih članova, ali se preduzimaju mere za podmlađivanje. Mnogi bi da se bave pčelama, ali se tu radi i o sredstvima koja treba uložiti. Ova obuka nam dobro dođe, a najveću obuku imamo u pčelinjaku, rekao je Goran Grbić.

Osnovna poruka pčelara, učesnika projekta i okupljenih u Sremskoj Mitrovici je da su obuke neophodne za razvoj i unapređenje pčelarstva kojeg kao granu privredništva treba održati, jer svima donosi višestruku korist.

S.Đaković - M. Mileusnić

Milivoje Odanović otvara radionicu

Učesnici radionice

Piše: **Prof. dr Zoran Keserović**
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

SAVREMENO VOČARSTVO - KAKO POVEĆATI KVALITET I BROJ PLODOVA?

Insekti u oprašivanju voćaka

Od posebnog značaja je uloga insekata u povećanju prinosa svih sorata koje po svojoj biološkoj prirodi nemaju izraženu sklonost ka većoj rodosti - Korišćenje pčela i bumbara naročito je korisno za poboljšanje uslova oplodjenja u slučajevim eksplozivnog cvetanja

Pčele imaju najveću ulogu u oprašivanju voćaka

Na osnovu načina prenošenja polena razlikujemo entomofilne voćke, odnosno voćke čiji se polen prenosi insektima i anemofilne čiji se polen prenosi vetrom. Skoro sve voćne vrste (osim orah i leske) su entomofilne. Cvet entomofilnih voćaka, svojom građom i sekretom koji luči, primamljiv je za insekte, a oni kretanjem od cveta do cveta prenose i njegov polen i na taj način stvaraju uslove za oplodnju.

Najaktivniji prenosnik polena voćak je medonosna pčela. U znatno manjem obimu ovu ulogu obavljaju drugi insekti (solitarne pčele, bumbar, muve, tvrdokrilci i sl.). Prema mnogim ispitivanjima u oprašivanju voćaka pčele učestvuju sa 75 do 90%, a ostatak se odnosi na druge insekte.

Pčela ima osobinu da pri skupljanju nektara posećuje cvetove iste vrste, za razliku od drugih insekata koji po-

tora: udaljenosti od voćnjaka i jačine pčelinjih društava, povoljnosti klimatskih uslova za njihov rad, međusobne udaljenosti stabala sorti iste vrste koje se međusobno mogu oplodjavati. Pčele nerado napuštaju košnicu u danima kada su temperatura ispod 10°C. Njihova aktivnost počinje na temperaturi iznad 15°C, a najveću aktivnost ispoljavaju pri temperaturama od 21°C.

Smatra se da je po jednom hektaru potrebno obezbediti dve do četiri košnice.

Oprašivači se unose u plantažu dva do tri dana pre početka cvetanja. Najpotpunije oprašivanje cvetova jabuke je na prostoru od 60 do 120 metara daljine.

U voćarskoj praksi odavno je bilo primenjivano da se u voćnjak donose pčelinja društva koja bi posredno potpomagala proces oprašivanja.

Treba istaći da se pri korišćenju pčela za bolju oplodnju voćaka obilnijim nanošenjem polena na žig tučka cvetova pojedinih voćaka pojavljuje kao problem zaštite pčela od otrovnih hemijskih sredstava koja se koriste radi zaštite voćaka od bolesti i štetočina. Mora se voditi računa da se u fazi cvetanja ne vrše prskanja, odnosno da se pčelama ne dozvoli izletanje ako su ta prskanja nužna.

Od posebnog značaja je uloga insekata u povećanju prinosa svih sorata koje po svojoj biološkoj prirodi nemaju izraženu sklonost ka većoj rodosti, kao što je slučaj kod nekih sorti kruške, recimo krasanke i klerzove maslovke. Korišćenje pčela i bumbara naročito je korisno za poboljšanje uslova oplodjenja u slučajevim eksplozivnog cvetanja. Ovo cvetanje se dešava kod svih voćnih vrsta kada vladaju visoke dnevne temperature.

U poslednjih nekoliko godina suočeni smo sa činjenicom

da u vreme cvetanja većine voćnih vrsta bude prohladno i kišovito vreme, a s obzirom da pčele ne lete na nižim temperaturama postavila se kao

Od dve do četiri košnice po hektaru

Smatra se da je po jednom hektaru potrebno obezbediti dve do četiri košnice.

Oprašivači se unose u plantažu dva do tri dana pre početka cvetanja. Najpotpunije oprašivanje cvetova jabuke je na prostoru od 60 do 120 metara daljine.

nužnost korišćenja bumbara u procesu oprašivanja. Kod nas nije ustaljena ova praksa, ali se u razvijenijim voćarskim zemljama ništa ne prepušta slučaju i sve više se koriste bumbari kao oprašivači. U Srbiji se od pre dve godine koriste košnice bumbara zahvaljujući firmi "HOYA V.S." iz Subotice, koja je zvanični uvoznik i distributer polinatora - bumbara kompanije "KOPPERT".

Bumbari imaju velike prednosti u odnosu na ostale insekte koji vrše oprašivanje: oni počinju aktivnosti pri temperaturi od 6 do 8°C, aktivni su prilikom kišovitog i oblačnog vremena, zbog svoje veličine i dlakavog tela prenose velike količine polena, rade bolje u zaštićenom prostoru, i dr.

Svakako da će se u buduću voditi više računa o poboljšavanju oprašivanja korišćenjem oprašivača kao što su bumbari, solitarne i medonosne pčele, kako bi se uticalo na povećanje kvaliteta i broja plodova.

Foto: **D. Ćosić**

STARA PAZOVA • IZ UDRUŽENJA POLJOPRIVREDNIKA

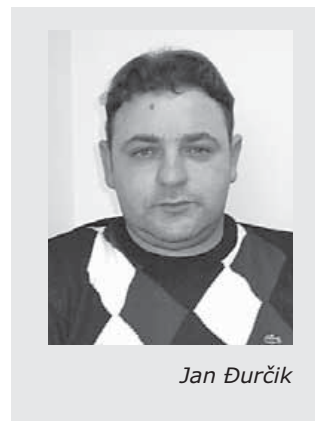
Povoljne vremenske prilike za setvu

Po nekim procenama, ove godine će biti manje zasejanih površina suncokretom, a ovu kulturu će sejati samo oni koji su zimus preuzeli seme - Lokalno Udruženje poljoprivrednika poravnalo atarske puteve

Novi izgled atarskih puteva

U toku ove sedmice pala je kiša koja je preko potrebna da poboljša vlagu u zemljištu da bi nikla šećerna šepa koja je u staropazovačkoj opštini. Po rečima Jana Đurčika, sekretara Udruženja poljoprivrednika Stare Pazove, u ovom mestu zasejana na oko 80 odsto planiranih površina, a padavine će doprineti i da se poboljša stanje ozimih useva. Ove padavine su dobrodošle da poboljšaju stanje vlage u zemljištu jer je zime bila blaga i s malo snega tako da ova kiša pogoduje razvoju pšenice, ali će i omogućiti nešto raniju setvu soje, suncokreta i kukuruza u staropazovačkim atarima.

Jan Đurčik

Za sedam do deset dana krenućemo s setvom kukuruza, a u međuvremenu sejemo soju i suncokret. Ljudi nisu zadovoljni cenom suncokreta i, po mojoj slobodnoj proceni, ove godine kod nas će biti manje zasejanih površina ovom ratarskom kulturom. Sejaće ga samo oni koji su zimus preuzeli seme. Cena od 250 evra po toni je niska i nema tu zarade. Može se desiti da ide gore. Videćemo da li će tako i biti - kaže Đurčik.

Staropazovačko lokalno Udruženje poljoprivrednika već šestu godinu za redom pred prolećnu setvu praktikuje ravnjanje atarskih puteva što je učinilo i ove godine. Sredinom marta pedesetak poljoprivrednika iz lokalnog udruženja sopstvenom mehanizacijom poravnalo je sve atarske puteve u atarima Stare Pazove.

Mogu da pohvalim poljoprivrednike, jer ih je do sada najviše, njih pedesetak učestvovalo u ovoj akciji. Bili smo podeljeni u šest ekipa i svaka ekipa je imala da poravna deo atara, tako da su poravnati svi atarski putevi u katastarskoj opštini Stara Pazova - rekao je Jan Đurčik i dodao da veruje da će i sledeće godine organizaciju oko ovog posla preuzeti, sem njega i Vladimir Uhrlik i Zdenko Jašo.

I ove godine smo na početku akcije imali i prisutne predstavnike vlasti. Tu je bio Bogdan Miljević, predsednik IO Saveta MZ Stara Pazova i Dragana Stojanović, načelnica opštinskog Odeljenja za poljoprivredu i oni su

U akciju se uključio veliki broj poljoprivrednika

mogli da vide šta se i kako radi i zašto se radi, s obzirom da smo imali neke primedbe prošle godine da je utrošeno mnogo goriva na održavanje atarskih puteva i da je to moglo i jeftinije - kaže Đurčik i podseća da je njihovo Udruženje prošle godine organizovalo tri akcije, od kojih su dve bile nanošenje zemlje na atarske puteve i jedna ravnjanje atarskih puteva.

Takođe, kaže da poljoprivrednici postavljaju pitanje u vezi trošenja i raspodele budžetskih sredstava namenjenih poljoprivredi, o čemu će predstavnici Udruženja razgovarati sa nadležnima u opštini. S obzirom da lokalno udruženje koristi istu kancelariju sa opštinskim Udruženjem

Ravnjanje atarskih puteva

poljoprivrednika u prostorijama Zanatskog doma u Staroj Pazovi koja nije u potpunosti opremljena, Đurčik dodaje da će konkurisati na konkursu za podsticajna sredstva kojima će Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu sufinansirati aktivnosti udruženja poljoprivrednika u 2014. godini. Ovaj konkurs je otvoren od 21. marta do 30. aprila tako da u Udruženju pripremaju dokumentaciju za učešće na njemu.

Inače, kancelarija udruženja do kraja ovog meseca radi svakim danom od 9 do 13 sati i u tom periodu volonteri pomažu svim poljoprivrednicima s teritorije opštine u vezi popune dokumentacije za obnovu gazdinstava, a posle 31. marta nastaviće da radi dva do tri dana u nedelji tako da će zemljoradnici i dalje moći da dobiju sve potrebne informacije i pomoć.

G. Majstorović

RIVICA • ŽIVAN KASAPSKI, PROIZVOĐAČ GROŽĐA I VINA

Vinograd traži slugu, a ne gospodara

Svoja vina Živan Kasapski prodaje u Beogradu, Novom Sadu, Republici Srpskoj, širom Srema i kako kaže, prodava sve što proizvede, a neretko se desi da novu sezonu dočeka sa praznim podrumom

Živan Kasapski

U ravnici smeštenoj između Save na jugu i Dunava na severu, opštepoznata stvar je da se najbolje vino proizvodi u Fruškogorskoj prestonici Irigu. Vinarstvo u kojem se iriška sela neprestano takmiče, strateška je poljoprivredna grana ove malene opštine koja je svoj oporavak stavila upravo u ruke svojih vinara. Nedavno, Fruškogorska prestonica je dobila i svoju Vinsku ulicu, a već dugi niz godina u Irigu i Rivici održavaju se i velike fešte posvećene vinu.

Upravo iz Rivice koja, kako kažu tamošnji žitelji, ima najveći broj malih vinara u iriškoj opštini, dolazi i **Živan Kasapski** čija vina „Kaberne savinjon“ i „Sardone“ sve više osvajaju ljubitelje „Bahusove kapljice“ širom Srbije i regiona.

Trenutno, pod vinovom lozom Živan ima dva hektara zemlje, a kako ističe, povećano interesovanje za njegovu vina uslovalo je i sadnju još jednog hektara.

- U mojoj porodici proizvodnja vina prisutna je godinama unazad. Time su se bavili moj otac, moj deda, pradeda, čukundeda i koliko god mogu da nabrojim svojih predaka, svi su bili vinari. Uostalom, tako je bilo u čitavoj Rivici koja je bila poznata po tome što se sa ulice prvo ulazilo u podrum, pa tek onda u kuću. To je kod nas ne samo pitanje tradicije nego i identiteta, jer zna se da su se Rivičani poznavali isključivo po vinarstvu. Taj porodični posao koji nas je činio onim što jesmo i ja sam prihvatio sa velikim zadovoljstvom, objašnjava Živan.

Obnova

Teški dani za male vinare u Rivici nastupili su, priča nam dalje Ka-

sapski, nakon Drugog svetskog rata kada je odlukom novih vlasti pravo proizvodnje vina prešlo na velike sisteme, pri čemu su mali proizvođači „dobili pravo“ na snabdevanje velikih sirovinom. Okretanje ka kvantitetu dovelo je do opadanja kvaliteta i tako je bilo sve do dve hiljadite kada su stvari počele da se menjaju na bolje.

- Moja porodica nije želela da bude snabdevač, tako da je moj otac i zatrpao jedan deo podruma i bunar koji se u blizini nalazio. Kako su veliki sistemi počeli da posrću, a vremena da se menjaju, tako su ponovo na scenu stupali mali i to je dovelo do promene i na polju kvaliteta. Konkretno, u obnovu sam u ponom kapacitetu krenuo 2007. godine i na početku nije bilo lako. Nastojao sam da se što bolje informišem oko toga koji su trendovi dominantni u savremenom vinogradstvu, koje se sorte najviše traže, odnosno šta je popularno među

Kvalitet pre svega

Povraćaj malog vinogradarstva označio je, smatra Kasapski i povraćaj kvaliteta kojem je, kako napominje, podređeno sve.

- Pitanje kvaliteta nije samo pitanje pozicioniranja na tržištu, nego i otpalčivanja duga precima koji su se bavili vinarstvom. Otuda, sve sam radio na uštrb kvantiteta, sa ciljem da dođem do što višeg nivoa kvaliteta. Kod mene se zna, jedna loza, jedan luk, razmak je 80 santimetara od loze do loze, međuredni je od 2,85 do 3 metra, u zavisnosti od toga kako je na parceli moglo da ispadne. Što se tiče prinosa, on po jendom čokotu iznosi negde do 2,5 kile, to jest jedna boca vina, tako da na početku sezone imam oko 5.000 litara u podrumu, čime sam poprilično zadovoljan, dodaje Kasapski.

Ovaj vredni Rivičanin ne krije nadu da će mali vinari opstati, ističući da je na tom putu potreb-

Kapacitet podruma: 20.000 litara

ljubiteljima vina, šta na određenom terenu može da ponudi najbolji kvalitet i na kraju kako se te sorte uopšte mogu nabaviti, objašnjava Živan i dodaje: - Zahvaljujući profesoru **Peri Cindriću**, sa kojim sam obišao svoje njive, ustanovili smo osnovne parametre i tako sam konačno obnovio porodični posao. Sadnice sam uvezao iz Italije, preko 8.000 čokota i samo dva mi se nisu primila.

no dosta strpljenja i posvećenosti vinogradima koji „traže slugu, a ne gospodara“.

- Sve treba graditi postepeno i sa dosta takta. Imam odličnu sopstvenu sirovinsku bazu i odgovaram za sve što proizvedem. Moje vino nema samo Fruškogorski ukus nego i miris i po tome spada u grupu najkvalitetnijeg što Irig ima da ponudi. Međutim, svi oni koji žele da uspeju, moraju biti svesni da

Posebna briga o podrumu

vinograd traži slugu i da se njemu mora pokloniti svo vreme. Potrebno je voditi računa o higijeni, provetranju i osunčavanju vinograda, a da o higijeni i opštim uslovima u samom podrumu gde se prerada grožđa vrši i da ne govorim. Vino manjih vinara je sigurno kvalitetnije od vina velikih koje idu na kvantitet i mada sam ubeđen da će do zasićenja tržišta ipak doći, „mali“ će sigurno uspeti da postanu „veliki“, jasan je Kasapski.

Nedostatak strategije

Sremački mali vinari, napominje Živan, još uvek su pioniri i pred njima je još dosta „lekcija koje treba naučiti“. I dok sa jedne strane, geografski uslovi pogoduju razvoju vinarstva na južnim Fruškogorskim padinama, dotle, sa druge strane, odsustvo jasne državne strategije u velikoj meri usporava ove procese.

- Država nema jasnu strategiju šta će sa poljoprivredom, pa ni malim vinarima i svako ko dođe na vlast ima tendenciju da sve vraća na nulu, da u potpunosti menja pravila igre. Tu nema nikakve strategije razvoja, nikakvog jasnog i dugoročnog plana i to posebno pogađa nas vinare, jer vinova loza nije jednodušna biljka, jasan je Kasapski.

Nedostatak strategije razvoja srpskog vinarstva glavni je razlog nemanja jasnog standarda kvaliteta što doprinosi pojavi vina lošeg

kvaliteta koje, kako smatra Živan, loše utiče na opstanak i razvoj kvalitetnih vinara.

- Ima ljudi koji i danas pravi loše vino, koji spuštaju cene a kako kriza traje i postaje sve teža, ljudi računaju da je bolje da kupe više, makar dobili i manji kvalitet. Ja mislim da sam izdržao taj početni udar, mnogi već posustaju i danas ljudi kada vide moju etiketu, rado kupuju jer su već navikli na jedan kvalitet, jasan je Kasapski.

Postepeno osvajanje tržišta

Svoja vina, Živan Kasapski prodaje u Beogradu, Novom Sadu, Republici Srpskoj, širom Srema i kako kaže, prodava sve što proizvede, a neretko se desi da novu sezonu dočeka sa praznim podrumom.

- Ne nudim mnogo u smislu da znam koliki su moji kapaciteti, tržište postepeno osvajam i paralelno sa tim nastojim da proširim vinograd. Ponosim sam na činjenicu da imam svoju sirovinu odličnog kvaliteta i nikada neću pristati da kupujem od drugih grožđe, jer ovako u svakom momentu mogu da garantujem odličan kvalitet. U podrum koji je površine oko 50 kvadrata, može da stane 20.000 litara vina, ja trenutno imam manje od 5.000, a kako stvari stoje, i to će nestati do berbe, zaključuje Kasapski.

S. Lapčević

Seoski turizam

Pored vinarstva, Živan Kasapski se bavi i seoskim turizmom. U tu svrhu je tokom prošle godine izgradio i i prostor za degustaciju vina za tridesetak ljudi.

- Ovde će se pored domaćeg vina služiti i isključivo domaća sremačka hrana i sremački slatkiši kolači, hladna domaća predjela, sirevi, domaći sokovi i slično. Svestan sam da ta ideja ne može da zaživi odmah, ali moj cilj i nije da gosti dolaze svaki dan, nego povremeno, kada se najave, kada dođu u posetu Irigu, krenu u obilazak manastira ili prosto budu na proputovanju, smatra Kasapski i dodaje da će lepote Rivice, Iriga i Fruške gore u kombinaciji sa kvalitetnim vinom sigurno omogućiti i razvoj seoskog turizma.

Prostor za degustaciju spreman za goste

Vinski podrum „Kasapski“, prepoznatljiv brend

NOVI SLANKAMEN: U POSETI POLJOPRIVREDNOM GAZDINSTVU BORIVOJA ČURČIĆA

Posla na 250 hektara

- Moj prosek sadržaja šećera u repi je zauzeo prvo mesto u Sremu, preko 11,5 tona šećera po hektaru, a to je fantastičan rezultat s obzirom da smo radili prvi put repu i verujem da smo imali sreće – priča Čurčić

Više od 40 godina se **Borivoje Čurčić** iz Novog Slankamena bavi poljoprivrednom proizvodnjom. Na oko 250 hektara godinama uzgaja suncokret, kukuruz, pšenicu, repu, vinovu lozu, jabuke, breskve i šljive. Činjenica je da posla ima tokom cele godine, da rad nije težak pod uslovom da se sve isplati. Ulaganja su velika, jer se u poljoprivrednoj proizvodnji sve više koristi savremena mehanizacija. Međutim ono na šta se žali ovaj poljoprivrednik jesu cene, koje ni ove godine neće biti zagarantovane. Ono čime se Borivoj ponaša jeste ostvareni rekordni prinos šećerne repe koju je prošle godine prvi put radio i ostvario fantastičan rezultat.

- Poljoprivredom se bavim otkad znam za sebe, od osnovne škole, a tokom godina se delatnost proširila. Bilo je puno rada i uslaganja ali se isplatilo - kaže on i ističe da je ovih dana najviše vremena proveo spremajući veštačka đubriva.

- S obzirom da se prvo seje šećerna repa, prvo smo pripremili zemljište za ovu ratarsku kulturu. Tokom jesenjeg perioda smo uradili najveći deo posla, sada je ostalo samo da se baci đubrivo i poseje - tvrdi on i kaže da su prijatno iznenađeni prinosom koji su ostvarili sa repom.

- Moj prosek je zauzeo prvo mesto u Sremu, preko 11,5 tona še-

Borivoj Čurčić

ćera po hektaru, a to je fantastičan rezultat s obzirom da smo radili prvi put repu i verujem da smo imali sreće - kaže Borivoje Čurčić. - Temperatura i vremenski uslovi su presudan faktor kada je reč o repi, a prskanja se moraju uraditi na vreme. Veoma je važno koristiti kvalitetne preparate u tretiranju.

On dodaje da su u poljoprivrednoj proizvodnji najvažnija ulaganja, ali sa druge strane navodi da je sve jako veliki rizik jer je reč o proizvodnji pod vedrim nebom.

- Nova i savremena mehanizacija nam je puno pomogla u našem poslu. Svaka poljoprivredna kultura iziskuje da joj se posveti vreme. Nešto može duže da čeka a nešto ne, tako ukoliko se posao ne obavi na vreme gubici su neminovni. Sa dobrom mehanizacijom, sve se postiže i brže i lakše. Današnje mašine su toliko dobre, da se sve obavi sa lakoćom a čovek se manje umori, ali je zato neophodno ulagati i pratiti trendove. Dva dana opravljati staru mašinu, pa jedan dan ra-

11,5 tona šećera po hektaru

diti, to ne pije vodu - priča poljoprivrednik iz Novog Slankamena.

Jedino što muči ovog poljoprivrednika jesu nestabilne cene, pa kako kaže računica je loša:

- Gubici su veliki jer će i ove godine pšenica biti za badava, takođe suncokret i kukuruz. Posao sam po sebi nije težak ni strašan, ali su ulaganja ogromna. I ove godine predlažu slične cene kao i lane, repromaterijal je skup, a o gorivu da ne govorim. Saldo je bitan, a on kad pokvari celu stvar, matematika

nije na našoj strani.

- Kada je reč o subvencijama, novac je već trebao da bude na našim računima, ali ništa od toga. Činjenica je da bi svaki seljak krenuo u novu poljoprivrednu proizvodnju prvi, ali treba da uloži - e tu je problem - kaže na kraju našeg razgovora Borivoj. Bez obzira na sve, on dodaje da je važno da se ispoštuje kvalitet i pošteno odradi svoj posao, onda imaju i čemu da se nadaju.

M. Balabanović

• **KRABAS** • **KARMAS** • **KITTY** •
• **KREBS** • **KONSENS** •

Sigurnost pre svega!

- Odlični u intenzivnoj proizvodnji
- Dugo ostaju zeleni - stay green osobina
- Povećan broj redova zrna na klip
- Tolerantni na sušu
- Duboko usađeno zrno
- Pogodni za gajenje na svim tipovima zemljišta
- Brzo otpuštaju vlagu

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

UNAPREĐENJE POVRTARSKÉ PROIZVODNJE

Proizvodnja povrća u eri klimatskih promena

Navodnjavanje salate na otvorenom prostoru

Prof. dr Žarko Ilin

Zbog nagoveštenih klimatskih promena za kvalitetnu proizvodnju treba koristiti kalemljeni rasad jer je korenov sistem takvih biljaka bolje razvijen, bolje usisne moći, tolerantniji na stres, na visoke ili niske temperature, pogotovo na visoku zaslanjenost ili salinitet u zemljištu koji može nastati

U ovom broju prenosimo završni deo predavanja o unapređenju povrtarske proizvodnje, koje je prof. dr Žarko Ilin sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu nedavno održao povrtarima u Sremskoj Mitrovici.

Greške u proizvodnji

- U proizvodnji paradajza ili nema vođenja u neograničenom porastu ili nema pravovremenog zakidanja zaperaka, obično se sa tim kasni. Najveće greške se prave kod skidanja listova pa se obično skine ili mali broj listova, a to znači da se povećala evapotranspiracija. Teže je spustiti relativnu vlažnost vazduha sa 80% na 45-50%. Ako ona nije 45-50% neće se formirati pet-šest plodova već jedan do dva ploda. Jedan do dva ploda težine su 200 grama, a pet-šest plodova 750 ili 800 grama, što znači da imamo teže održavanje mikroklimatskih uslova. Onaj ko skine više da bi mu bolje sazeo plod, da dobije lepši i pre zreliji plod, ima drugu opasnost - pošto je skino listove nema odakle da se transpiracijom oda suvišna voda i biljka će tu vodu gurati u plod, a ako ta voda završi u plodu dolazi do pucanja plodova, a ispućali plodovi nemaju nikakvu upotrebnu vrednost.

Greške se prave još kod rezidbe cvasti. Malo ko to kod nas radi. Svaka cvast se orezuje, skida se ili najkрупniji plod na vrhu ili jedan do dva sitna ploda da bi biljka ravnomerno sve svoje asimilate gurala u pet-šest dobro razvijenih plodova, kako bi oni bili uniformni, pogotovo ako se radi o klaster tipu, koji je namenjen prodaji - ističe profesor Ilin.

Dodatno osvetljenje

- Ceo sistem je zatvoren uz obavezno dodatno osvetljenje. I tu imamo prednost: sa dodatnim osvetljenjem se ide tokom druge polovine novembra, u decembru, januaru i tokom prve polovine februara, i to ne više od 40W po metru kvadratnom - samo u proizvodnji rasada. Iznad 50 stepeni severne geografske širine mora se i u letnjim mesecima ići sa minimum 200-300W da bi se proizveo dan sa 14 na 16-18 časova. Pošto je onda kilogram takvog paradajza? Ali, mi možemo da budemo konkurentni tome.

Biološki značaj u potrošnji povrća

- Biološki značaj je u potrošnji povrća tokom čitave godine. Mora se pokrenuti industrija kako bi porasla kupovna moć i kako bi potrošnja povrća bila prema preporukama Svetske zdravstvene organizacije, a preporuke su minimum od 350 do 450 grama dnevno. Kasnimo za

najrazvijenijim zemljama u proseku 50 godina.

Na primer, Holandija nije veća od Vojvodine, cela "pliva" na vodi ali nijedan vodotok nije zagađen, nema eutrofikacije podzemnih voda. A uzmimo primer kod nas iz 2010. godine kada je Vojvodina "plivala" u vodi. Marija Terezija je još 1771. godine pokrenula izgradnju hidrosistema koji je tek 1975. godine završen pod imenom DTD. Šta smo mi uradili u unapređenju tog sistema? Jako malo, čak nismo uspeali ni da ga održavamo.

Ekološki značaj

- Ekološki značaj je mogućnost prečišćavanja voda, sve se vraća nazad u sistem, ponovo meri EC i pH što je od izuzetnog značaja, ne samo zbog plasmana na inostrano tržište, već pre zbog plasmana na domaće tržište i ishranu domaćeg stanovništva.

Potrebe za vodom po kulturama

- Potrebe za vodom kod krompira su 460-680 mm, mladog krompira 260-270 mm, paradajza 450-520 mm, paprike 530-630 mm, krastavca 250-400 mm, lubenice i dinje 400-600 mm, kupusnjača u celini 360-400 mm. Donja granica ili tehnički minimum vlažnosti je ona granica gde neće doći do opadanja ne samo prinosa nego ni kvaliteta, a kod nas povrtara je češće važniji kvalitet nego prinos jer ono što je lepo će privući pažnju i lakše će se prodati - kaže profesor Ilin.

Tržišna vrednost povrća

- Od čega zavisi prinos i kvalitet odnosno tržišna vrednost povrća? Od ekoloških, odnosno, zemljišnih i klimatskih, genetskog potencijala biljke, morfološko-fiziološkog izgleda, fizioloških osobina biljke, ali i primenjene agrotehnike. Od tih faktora mi jedino možemo da utičemo na agrotehniku, a tu se uvek najviše šteti. Zato su veliki sistemi poput nekadašnjeg "Rumena" i propali. Te najzahtevnije i najskuplje proizvodnje prvo stradaju jer u njih treba najviše uložiti. A jedino što je u našim rukama je primenjena agrotehnika.

Potrebe za navodnjavanjem

- Na referentnim periodima za srednje mesečne temperature po dekadama i mesecima u Sremskoj Mitrovici vidimo da je temperatura porasla minimum od 1,2 pa čak do 1,7°C što je puno, pogotovo što su

predviđanja da će temperatura porasti u narednih 30 godina za 2,2 pa čak i do 2,7°C. To znači da će maksimalne dnevne temperature biti u dužem vremenskom periodu od dva meseca preko 37°C, a veliki broj dana na nivou 41-42°C. Pri tim temperaturama nije moguće lako proizvoditi povrće jer ono tada doživljava određeni stres. Javlja se i deficit padavina a tu količinu vode treba nadoknaditi dodatnim navodnjavanjem, što je izuzetno skupa agrotehnička mera koja čak pri nepravilnoj primeni može da da negativne efekte i da nemamo povećanja prinosa.

Racionalno upošljavanje radnika

- Na otvorenom polju, u bašti i na njivi je razvijena rana, srednje rana, srednje kasna, kasna, ali i zimska proizvodnja povrća, uz maksimalno angažovanje žive radne snage. Tema "Unapređenje proizvodnje povrća" ukazuje i na mogućnosti smanjenja radnika po jedinici površine. U intenzivnoj proizvodnji dnevno u povrtarstvu se angažuje minimum četiri radnika po jednom hektaru, a to izuzetno košta.

Poštovati zahtev biljke

- Videli smo po klimatskim rezultatima da izazivaju abiotički stres koji može dovesti do drastičnog opadanja prinosa po jedinici površine. Zato je značajno definisati najrelevantnije biološke, fiziološke i biohemijske pokazatelje koji će poslužiti za pouzdano predviđanje sposobnosti biljaka da tolerišu veovatne klimatske promene globalnog karaktera, a pokazali su nam to i podaci za Sremsku Mitrovicu.

To praktično znači da manjak bilo kog faktora, klimatskog, zemljišnog u tehnološkom procesu proizvodnje znači mali prinos. Ako preteramo u bilo čemu, u količini vode, đubrivu, hrani, temperaturi, hladnoći, svetlosti, opet imamo mali prinos tako da sve treba da bude umereno.

Zato treba raditi prema biološkim zahtevima biljke, po propisanoj tehnologiji, za planirani prinos, a nikako preterano, jer je taj optimum vrlo uzak i kontrolom tog optimuma je jako teško visok prinos podići još malo više.

To je teško uraditi zbog ekstremno visokih temperatura u kojima smo govorili. Iako biljka ima sposobnost, pogotovo povrće, da se bori protiv ekstremno visokih temperatura, već iznad 30°C ima neke morfološke karakteristike, ali ima i jedan odbrambeni mehanizam formiranja HSP proteina koji mogu da omoguću uspešnost za odbrambene mehanizme do temperatura od oko 45°C. Kad u plastenicima bude 42-43°C, na primer, paprika je uvenula. Uvenula je iz tog ali i iz još

dva razloga - nedovoljnih količina vode i u vodi rastvorenih mineralnih hraniva, dobrog odnosa NPK - bez kalijuma nema tolerantnosti i otpornosti. Nije isto ostvariti 12-13 kg paprike sa 40% druge klase, ili 16-18 pa čak i 24 kg sa 80-90% prve klase.

Kvalitetan rasad paprike

Obezbediti proizvodnju

- U Sremu ima minimum 30 pa čak i do 50-60% ožegotina na paprici samo zato što nije bila pravilna ishrana i nisu biljke obezbeđene na vreme dovoljnom količinom vode, što drastično smanjuje prinos po jedinici površine. Ili kod paradajza na nivou od 90 tona po hektaru gde su se javile ožegotine.

Ima tu još nekih parametara koji su za nas značajni, mrazevi, koliki je bezmrazni broj dana, kada se koji pojavio i koje temperature, ali zato imamo i neke od mera koje te efekte mogu da smanje. Na primer, protiv grada možemo da se izborimo neposrednim pokrivanjem ili postavljanjem protivgradnih mreža. U proizvodnji u zatvorenom prostoru treba voditi računa o konstrukcijama zaštićenog prostora. Kod projektovanja zaštićenog prostora obično mora da se koriste bešavne cevi sa minimum 3 mm debljinom zida, minimum dve cevi sa 2,3-2,5 cm kako usled udara vetra ili snega ne bi došlo do rušenja objekata.

U skladu sa klimatskim promenama

- Zbog nagoveštenih klimatskih promena za kvalitetnu proizvodnju treba koristiti kalemljeni rasad jer je korenov sistem takvih biljaka bolje razvijen, bolje usisne moći, tolerantniji na stres, na visoke ili niske temperature, pogotovo na visoku zaslanjenost ili salinitet u zemljištu koji može nastati.

Na ovim geografskim širinama moramo uvoditi proizvodnju na gredicama i bankericama, jer bez toga nema kvalitetne proizvodnje, bez obzira da li je vlažna ili ekstremno sušna godina. Takođe moramo voditi računa da bar svake treće godine radimo razrivanje. Razlika razrivanja od podrivanja je u tome

što se razrivanje obično radi na nešto malo većoj dubini od mesta gde se pojavio plužni đon, da bi svu onu suvišnu vodu koja se pojavila doveli iz dubljih slojeva u zonu korenovog sistema. Zašto bi trošili dva-tri navodnjavanja više kad možemo to da dobijemo već kvalitetnom agrotehnikom. Razrivanje se radi na zemljištima gde je dugogodišnja intenzivna proizvodnja uz obilna navodnjavanja i čak jednom u četiri godine i podrivanje. Podrivanje nije sada 35 ili 40 cm nego, maltene kao u zasnavanju voćnjaka ili vinograda, na dubini 50-70 cm kako bi omogućili odvođenje tih svih suvišnih voda.

Sistemi za navodnjavanje i racionalnost

- Nema uspešne proizvodnje povrća bez dodatnog navodnjavanja, nebitno da li je to kap po kap, tifoni, pokretna kišna krila, lineari, centar pivoti. Svaki od tih načina ima svojih prednosti ali i svojih nedostataka i zato za svaku datu parcelu se mora isprojektovati i reći šta je najbolje. Nije problem uzeti uzorak zemljišta i jednom u 10 dana izmeriti vlagu i to svaki agrom može da uradi ili malo veći proizvođači koji rade 50-100 hektara mogu da instaliraju sopstvenu meteorološku stanicu sa senzorima za merenje vlažnosti zemljišta, za merenje količine hraniva u zemljištu i, naravno, parametre temperature, relativne vlažnosti vazduha zbog zaštite od bolesti i štetočina. Jedino tako može biti racionalna ova skupa agrotehnička mera (navodnjavanje), jer potrebe se kreću od 250-750 mm (250 mm za one kratke vegetacije, a za one duge vegetacije od 180 bezmrznih dana treba čak do 750 mm).

Zalivna norma, gde ljudi greše, ne daju više od 17-18 mm a trebalo bi minimum 25 ili 30 mm, a gde god je to moguće i 40 mm. Izuzetak je sistem kap po kap jer kod njega je bitno da bude samo u zoni korenovog sistema. Ali suština je da nadoknadimo taj deficit zbog navedenih razloga.

Dugoročan porodični posao

- Ono što nam nedostaje kako bi smanjili živu radnu snagu po jedinici površine je uvođenje polumehanizovanog ubiranja, pre svega platformama što se u svetu masovno radi zato što je radna snaga izuzetno skupa. U razvijenim zemljama sat rada je osam evra. Zato je proizvodnja povrća dugoročan porodični komercijalni posao, jer se ne možete obogatiti za godinu ili dve.

Moramo težiti visokom kvalitetu i velikom procentu prve klase plodova povrća kako bi se približili standardima EU - zaključio je prof. dr Žarko Ilin.

Zabeležio: D. Čosić

Analiza uticaja vremenskih prilika na stanje u voćarstvu Srbije

Piše: Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Prednost treba dati sortama koje su stvorene u našim agroekološkim uslovima, ili se ovde već duže vreme gaje, jer su se one već adaptirale na takve uslove. Veoma je važno da voćke uđu dobro pripremljene u period mirovanja. U tom slučaju one su otpornije prema niskim zimskim temperaturama

Izabrali sorte jabuka za odgovarajuće agroekološke uslove

Savremena intenzivna proizvodnja voća u velikoj meri zavisi od uslova sredine. Ako uslovi spoljne sredine nisu odgovarajući, čak i najbolja sorta uz najbolju agro i pomotehniku neće dati dobre rezultate. Uzimajući u obzir ovo, ali i činjenicu da su voćke višegodišnje biljke, veoma je važno da se umanje bilo kakvi rizici uticaja spoljne sredine.

Prirodni uslovi (klima, zemljište i položaj) pojedinih rejona u Srbiji, izuzetno su povoljni za gajenje voća. Limitirajući faktori koji imaju velikog uticaja na smanjenje prinosa i kvaliteta u agroekološkim uslovima Srbije su: niske zimske temperature, kasni prolećni mrazovi, grad, nagla promena temperatura u zimskom periodu, visoke letnje temperature, relativna vlažnost vazduha i nedostatak padavina. U 2010. godini, kod većine voćnih vrsta, postignut je manji prinos u odnosu na 2009. godinu. I u 2010. godini veliki uticaj na smanjenje prinosa i kvaliteta imali su meteorološki uslovi, napad bolesti i štetočina, kao i prevelika (alternativna) rodost pojedinih voćnih vrsta u 2009. godini. Takođe, u 2012. godini imali smo velike štete od pojave niskih zimskih temperatura i pojave prolećnih, a ista situacija se ponavlja i u 2013. godini, kada smo u pojedinim regionima imali krajem druge deкаде marta niske temperature i do -9,3°C stepena ispod nule.

Niske zimske temperature

Niske zimske temperature posebno pogađaju neke od koštičavih (breskva i kajsija) i jagodastih voćnih vrsta (kupina) koje su manje tolerantne na niske temperature. U toku zimskog perioda 2009/2010. godine, došlo je do izmrzavanja u malinjacima i kupinjacima zapadne Srbije, a pogotovu u Mačvi. U pojedinim delovima Vojvodine su iz istog razloga stradali zasadi breskve, uglavnom oni podignuti gde im nije mesto, ili zasadi sa osetljivim sortama. Jedine uspešne protivmere su ga-

Značaj letnje rezidbe kod kajsije

Jedna od novijih pomotehničkih mera kod kajsije je letnja rezidba, kojom se podstiče razvijanje prevremenih grančica. Prevremene grančice cvetaju 3-5 dana posle ostalih rodni grančica i na taj način se produžava cvetanje i smanjuje rizik od izmrzavanja. Preporučuje se izbor najmanje 4-6 sorti različitog vremena cvetanja, a najbolje je da su u zasadu zastupljene i ranocvetne i kasnocvetne sorte.

jenje otpornih sorti i izbegavanje gajenja u regionima sa pojavom veoma niskih zimskih temperatura. Prednost treba dati sortama koje su stvorene u našim agroekološkim uslovima, ili se ovde već duže vreme gaje, jer su se one već adaptirale na takve uslove. Veoma je važno da voćke uđu dobro pripremljene u period mirovanja. U tom slučaju one su otpornije prema niskim zimskim temperaturama. Jesen 2010. godine je bila dosta dobra i tamo gde je bila dobra zaštita, voćke su se dobro pripremile za rod u 2011. godini. Međutim, visoke temperature u drugoj dekadi novembra su ubrzale tokove organogeneze pogotovu kod koštičavih voćnih vrsta, što bi moglo imati za posledicu veću osetljivost pupoljaka u toku zimskog perioda pogotovu ukoliko

bi se temperature spuštale ispod -20°C.

Kasni prolećni mrazovi

Kasni prolećni mrazovi u Srbiji prouzrokuju velike štete kod većine voćnih vrsta. Velike promene u prinosu iz godine u godinu nastaju usled izmrzavanja cvetova i tek zametnutih plodića, pogotovu kod breskve, kajsije i šljive. Veliko izmrzavanje je evidentirano 1998., 2002, 2012 i 2013. godine. U ovim godinama neke voćne vrste i sorte su pokazale veliku adaptabilnost. U 2012. godini bio je manji rod kod svih voćnih vrsta i tamo gde je bila odlična agropomotehnika voćke su se dobro pripremile za rod u 2013. godini, ali pojava niskih temperatura krajem druge deкаде marta nanele su štete po-

gotovu kod ranih sorti kajsija koje su bile u fenofazi cvetanja, ali takođe i kod sorti koje su bile u fazi zatvorenih čašičnih listića. Najviše izmrzavanja bilo je u Bačkoj, zavisno od sorte, od 20 do 80 odsto. Takođe, i kod nektarine je zabeleženo značajnije izmrzavanje, oko 50 odsto. Imajući u vidu veliku potencijalnu rodost to nije trebalo značajnije da se odrazi na rodost, ali u fenofazi cvetanja bili su jako loši uslovi za oprašivanje jer je temperatura uvek bila ispod 12 °C stepeni, a na tim temperaturama ne lete pčele, tako da će ovo ostaviti veće posledice na rodost kajsije u 2013. godini. Jedini povoljni uslovi bili su 10. i 11. aprila

Savet proizvođačima

Savetujem proizvođačima da odlože rezidbu kod koštičavih voćnih vrsta do početka vegetacije kada prođe opasnost od niskih zimskih temperatura. Za male proizvođače dobra preventivna mera je krećenje debla i ramenih grana i prskanje kruna jačom dozom nekim od bakarnih preparata.

Izgled zdravih plodova jabuke

kada su temperature išle i do 17 °C stepeni, a malo je kajsija bilo u fazi punog cvetanja, već u fazi precvetavanja. Takođe, u ravnici konstatovano je izmrzavanje i kod višnje i trešnje.

Kao neophodna preventivna mera koja se predlaže jeste izbor odgovarajuće lokacije za podizanje zasada. Sve više proizvođača kajsije u Vojvodini instalira sistem za zaštitu od poznih prolećnih mrazova orošavanjem. Jedna od novijih pomotehničkih mera kod kajsije je letnja rezidba, kojom se podstiče

razvijanje prevremenih grančica. Prevremene grančice cvetaju 3-5 dana posle ostalih rodni grančica i na taj način se produžava cvetanje i smanjuje rizik od izmrzavanja. Preporučuje se izbor najmanje 4-6 sorti različitog vremena cvetanja, a najbolje je da su u zasadu zastupljene i ranocvetne i kasnocvetne sorte. Proizvođači jagoda pokušavaju da zaštite biljke koristeći agrotekstil i niske tunele.

(Nastavak u idućem broju)
Fotografije: D. Čosić

Značaj veštačkog sušenja povrća

Ovaj postupak je vrlo perspektivan jer ima značajne prednosti u odnosu na ostale postupke konzerviranja povrća. Veoma je široko i neograničeno upotrebljiv. Osušen proizvod se lako čuva i može da se koristi preko cele godine. Takođe, sušara može da se upotrebi za sušenje voća i drugih plodova.

Piše: Prof. dr Miladin Brkić

Konstruktivne karakteristike sušare

Na čeonim stranama nalaze se termoizolovana dvokrilna vrata sušare. Vrata su urađena od čeličnih profila, koji su obloženi s unutrašnje strane s aluminijumskim limom, a sa spoljne strane sa čeličnim limom, debljine 1 mm. Čelični lim je ofarban osnovnom i zaštitnom postojanom bojom.

Ispred prvih kolica, na 100 mm od njih, postavljena je distributivna mreža za ravnomernu raspodelu toplog vazduha po lesama. Mreža je urađena od pletene aluminijumske žice. Otvori na mreži su 5 x 5 mm i postavljeni su u šah rasporedu. Na ulazu u tunel sušare, iza zadnjih (sedmih) kolica postavljena je kratka gumena zavesa, dužine 800 mm. Cilj postavljanja zavesa jeste da obezbedi kretanje toplog vazduha u gornjim delovima kolica.

Razmenjivač toplote postavljen je na izlazu iz recirkulacionog kanala za vazduh (sl. 3).

Naši začini najkvalitetniji

Dodavanjem vode osušeno povrće ono može da se vrati u sveže stanje. Bogate zemlje na svojoj trpezi odavno koriste suvo povrće. Našom poslovnom inercijom mi smo prinuđeni da uvozimo sušeno povrće. Treba imati u vidu da naše podneblje, zemljište i sorte omogućavaju vrlo kvalitetnu proizvodnju svežeg povrća. Naši začini od povrća, kao finalnog proizvoda, mogu da budu najkvalitetniji u Evropi. Ovaj proizvod, mogli bismo da izvozimo i ostvarimo velika devizna sredstva, kao proizvod sa geografskim poreklom.

Vrsta razmenjivača toplote

Vrsta razmenjivača toplote je cevno-spiralna. Cevi su postavljene u više redova. Gabaritne dimenzije razmenjivača su: 1.200 x 1.000 x 1 mm. Tip razmenjivača je topla voda 90/70 °C - vazduh 75/20 °C. Cevi razmenjivača su

Sl. 3. Razmenjivač toplote u recirkulacionom kanalu

urađene od čelika. Cevi i spirale su ofarbane osnovnom i završnom postojanom bojom. Termička snaga razmenjivača je 110 kW. Cevni priključci za kolektore razmenjivača toplote postavljeni su sa leve bočne strane razmenjivača.

Kanalski centrifugalni ventilator

Kanalski centrifugalni ventilator postavljen je ispred razmenjivača toplote u recirkulacionom kanalu za vazduh. Na ulazu u ventilator nalazi se ugrađen konfuzor (usmerivač vazduha), a na izlazu iz ventilatora difuzor (raspodeljivač vazduha). Lopatičasto kolo ventilatora nalazi se blizu ose kanala. Elektromotor ventilatora postavljen je sa leve strane od kanala sušare, posmatrano u pravcu kretanja kolica kroz sušaru. U zid sušare ugrađen je otvor sa limenom pločom za zatvaranje otvora, u koji je smešten elektromotor ventilatora. Na početku i na kraju recirkulacionog kanala nalaze se aerodinamički usmerivači vazdušne struje.

Na početku recirkulacionog kanala ugrađeni su zasuni za usmeravanje dela nedovoljno iskorišćenog vazduha u recirkulacioni kanal ili za izbacivanje iskorišćenog vazduha kroz posebno ugrađenu vertikalnu cev u atmosferu. Sušara je protivstrujna, to jest, topli vazduh se kreće od izlazne strane tunela, ka ulaznoj strani.

Uređaj za povlačenje kolica

Pod sušare urađen je od betona. U beton su ugrađena dva uska kanala za vođenje točkova kolica. Uređaj za povlačenje kolica sastoji

se iz postolja vitla, ležišta osovine vitla, vitla, lanca, poluge, kratkog lanca sa kukom za povlačenje kolica. Prečnik doboša vitla je 300 mm. Doboš je postavljen vertikalno u ležište osovine vitla. Dužina lanca je 2,5 m, a dužina poluge je 6,3 m. Pomeranje kolica obavlja se suprotno od kretanja toplog vazduha.

Sa biomasom jeftinija proizvodnja

Na ovim postrojenjima dobija se vrlo kvalitetan osušen proizvod. Posebna pogodnost postrojenja na malim gazdinstvima je ta što može da se koristi biomasa, kao alternativni i obnovljivi energent za sušenje povrća. Korišćenjem biomase dobija se višestruko jeftiniji osušeni proizvod.

Toplovodni kotao

Toplovodni kotao temperaturnog režima 90/70 °C smešten je u kućicu (kotlarnicu), koja je ožidana između sušare i staklenika u donjem dvorištu (sl. 4). Toplotna šema kotla sastoji se iz: razvodnog voda, ventila NO 65, cirkulacione pumpe, ventila NO 65, cevnog voda, ventila NO 65, razmenjivača toplote, sabirnog voda, ventila NO 65, cevnog voda, sigurnosnog ventila s ekspanzionom posudom, ventila NO 65 i priključka za kotao. Na razvodnom vodu nalaze se tri priključka za: sušaru, kuću i staklenik. Staklenik se koristi i za

Sl. 4. Vodogrejni kotao na biomasu (bale)

veštačko dozrevanje paprike.

Rad sušare za sada nije automatizovan. Radi se ručno, pa je učinak sušare i kvalitet osušenog proizvoda umanjen. Potrebno je što pre automatizovati rad sušare, povezane preko PLC opreme sa displejom ili računom. Troškovi uvođenja automatike danas su značajno smanjeni. U sušaru treba postaviti najmanje dve digitalne sonde za merenje temperature i relativne vlage vazduha na ulazu i na izlazu iz tunela sušare.

Vrednost investicione opreme

Savremeni postupci dorade povrća mogu veoma korisno da posluže proizvođačima svežeg povrća da osnuju svoje pogone za doradu povrća. Na ovaj način dobija se polufinalni proizvod, koji na tržištu više vredi od sirovog proizvoda. Ulaganja u ove pogone nisu mala, ali se relativno brzo isplate. Na primer, cena šaržnih sušara sa kolicima učinka 250 kg suvog povrća na dan iznosi oko 14.500 evra, a protočnih sa kolicima istog učinka je oko 18.500 evra. Cena trakaste sušare učinka 300 kg suvog povrća na dan je oko 25.000 evra. Učinkom raste i cena sušare. Uređaji i oprema za pripremu povrća za sušenje može da košta jedan do dva puta skuplje od sušare, zavisi od vrste i broja nabavljenih mašina. Iako je cena radne snage vrlo jeftina ne treba ići na veliko angažovanje radne snage, jer će znatno biti umanjen kvalitet osušenog proizvoda. Opremanje pogona treba proširiti i na opremu za proizvodnju gotovih (finalnih) proizvoda od povrća: začina, čipsa, pomfrita, flipsa, kaša, pasta, sokova, itd. Krajnji cilj treba da

bude gotov proizvod, jer on najviše donosi novčanih sredstava.

Veštačkim sušenjem - višestruka korist

Na osnovu izloženog može da se zaključi da je savremeni postupak veštačkog sušenja povrća vrlo perspektivan postupak. On ima značajne prednosti u odnosu na ostale postupke konzerviranja povrća. Veoma je široko i neograničeno upotrebljiv. Osušeni proizvod se lako čuva i može da se koristi preko cele godine. Takođe, sušara može da se upotrebi za sušenje voća i drugih plodova.

Naši stručnjaci su kvalifikovani da projektuju i izrade kvalitetna postrojenja za sušenje povrća. Na ovim postrojenjima dobija se vrlo kvalitetan osušen proizvod. Posebna pogodnost postrojenja na malim gazdinstvima je ta što može da se koristi biomasa, kao alternativni i obnovljivi energent za sušenje povrća. Korišćenjem biomase dobija se višestruko jeftiniji osušeni proizvod.

Dodavanjem vode osušeno povrće ono može da se vrati u sveže stanje. Bogate zemlje na svojoj trpezi odavno koriste suvo povrće. Našom poslovnom inercijom mi smo prinuđeni da uvozimo sušeno povrće. Treba imati u vidu da naše podneblje, zemljište i sorte omogućavaju vrlo kvalitetnu proizvodnju svežeg povrća. Naši začini od povrća, kao finalnog proizvoda, mogu da budu najkvalitetniji u Evropi. Ovaj proizvod, mogli bismo da izvozimo i ostvarimo velika devizna sredstva, kao proizvod sa geografskim poreklom.

Poslovi u „čudljivom mesecu“

April je osetno sunčaniji od marta, ali i kišoviti. U ovom mesecu, u odnosu na prethodni, ima manje magle, ali može da bude grmljavine, ponekad i grada. U narodu je poznata izreka: nepouzdan k'o aprilsko vreme. Ili: Koliko ima u godini dana, toliko je u aprilu vremena

Koliko ima u godini dana, toliko je u aprilu vremena

April je po statistici vrlo čudljiv mesec u kome se mogu očekivati i vrlo neugodni nalleti zime, a i najave leta. Po brojnim klimatskim karakteristikama to je dosledan predstavnik prelaznog perioda u godini između njenog najhladnijeg i najtoplijeg dela.

Meteorolozi obazloženje za promenljivost vremena nalaze u činjenici da je od aprila površina okeana hladnija od površine kopna. Kada stigne u toplije kopneno područje, okeanski vazduh se greje od tla, tako ugrejan diže se u više slojeve atmosfere, pritom se hladi, što uslovljava zgušnjavanje vodene pare u oblake, a potom u krupne kapi kiše koje u vidu pljuska padaju na tlo.

Srednje mesečne temperature su u poređenju sa onim u martu više čak za pet-šest stepeni. April je osetno sunčaniji od marta, ali i kišoviti. U ovom mesecu, u odnosu na prethodni, ima manje magle, ali može da bude grmljavine, ponekad i grada. U narodu je poznata izreka: nepouzdan k'o aprilsko vreme. Ili: Koliko ima u godini dana, toliko je u aprilu vremena.

Ratarstvo: Vreme setve

U ovom mesecu završava se setva ranih useva, pa se seju usevi srednjeg i kasnog prolećnog roka: u prvoj polovini meseca seju se suncokret, soja, lucerka, crvena detelina, smiljkita, konoplja, a u drugoj pasulj, krmni sirak, sudanska trava, krompir, kukuruz i druge termofilne biljke (koje traže dosta toplote, a ne podnose hladnoću i mraz). Pre setve pokloniti pažnju pravilnom đubrenju i obradi. Optimalni rokovi setve su vrlo važni za kasniji razvoj useva i za prinose.

Soja uspeva u svim proizvodnim područjima dobrim za uzgoj kukuruza, a izbegava se setva u monokulturi, nakon uljane repice i suncokreta, te nakon kukuruza tretiranog jačim dozama atrazina u sušnim godinama. U kvalitetno pripremljeni setveni sloj, što ravnije površine da bi se izbegli gubici u žetvi, seje se, zavisno o vegetacijskoj grupi sorte, 450.000 do 600.000 semenki/ha, što je 80 do 120 kg/ha semena soje, a razmak između redova je 45-50 cm ili 25 cm. Optimalni je rok za setvu od 15. do 30. aprila.

Preduzima se zaštita od korova, sve do kraja busanja. Kod širokolisnih useva, a i onih u vlatanju, strogo se vodi računa prilikom izbora herbicida. Ako ozimi usevi nisu ranije prehranjeni, prehranjuju se azotnim đubrivima. Na izbor đubriva utiče pH vrednost zemljišta i utvrđeni deficit azota. Đubrivo AN (33% azota) i UREA (46% azota) imaće prednost na zemljištima neutralne i blago alkalne reakcije. Na kiselim zemljištima bolje je koristiti KAN (27% azota). Za brze intervencije bolji su AN i KAN u odnosu na UREU. Usevi koji su ranije već prihranjeni, mogu se sada prihraniti drugi put, u vreme vlatanja žita. Strna žita, ako je potrebno, prskaju se herbicidima protiv korova.

Kukuruz je najzastupljeniji usev na prostorima Srbije. Različiti su rokovi setve u ravničarskim i brdsko-planinskim krajevima. Ipak, druga polovina aprila pravo je vreme za setvu ove žitarice. Prvo se, naravno, seju rani hibridi (posebno tvrduci), zatim kasniji hibridi i na kraju srednje rani, pa opet rani, sve zavisno od područja i klimatskih uslova. Kukuruz, krompir, suncokret i druge širokolisne kulture obavezno se prskaju herbicidima protiv korova, i to, najčešće, između setve i nicanja, uglavnom neposredno posle setve. Ili, još bolje, po savetu stručnjaka za zaštitu bilja. Jare useve posejane u februaru i početkom marta sada treba prihraniti.

Povrtarstvo: Prednost direktnoj setvi

U aprilu se prihranjuje i okopava crni i beli luk i okopava i bere povrće iz jesenje i rane prolećne setve.

Povrtari koji su odlučili da izbegnu proizvodnju rasada paprike i paradajza treba da znaju da je sada vreme za direktnu setvu ovog povrća. Direktna setva paprike i paradajza ima više prednosti – od smanjenja

Malo topliji i prosečno vlažan mesec

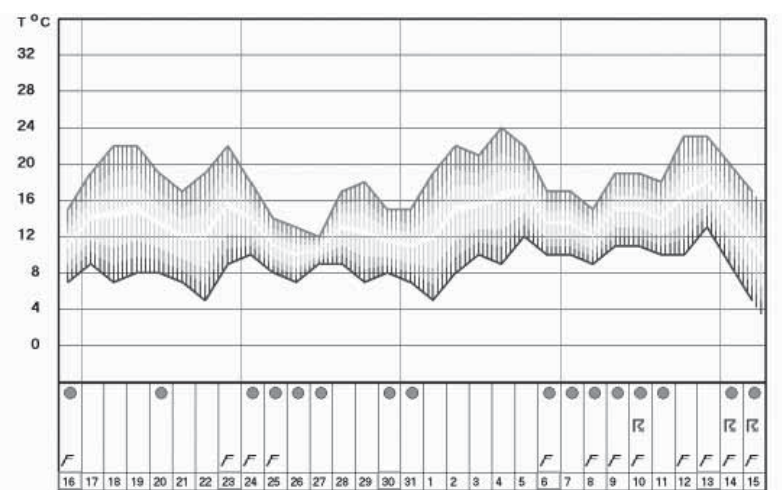
Prema prognozi Republičkog Hidrometeorološkog zavoda Srbije, srednja minimalna temperatura vazduha u aprilu imaće vrednosti iznad ili u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0.7°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost aprilske srednje minimalne temperature vazduha od 8.2°S.

Srednja maksimalna temperatura vazduha u aprilu biće iznad ili u

granicama višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 1.0°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom aprila biće oko 19.5°S.

Srednja količina padavina tokom aprila biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 1 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja aprilska količina padavina iznosiće oko 54 mm.

Prognoza vremena do polovine aprila

Г ГРМЉАВИНА ● КИША = МАГЛА С СНЕГ В ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

ulaganja u proizvodnju, pa do formiranja snažnih biljaka s razvijenim korenovim sistemom, tako da paradajz može da se gaji i bez navodnjavanja. Direktnom setvom najčešće se proizvodi industrijska paprika, povrtarske sorte kraće vegetacije i paradajz namenjen za preradu bilo u industriji ili domaćinstvu. Sorte paradajza pogodne za direktnu setvu na većim površinama su niske, a za baštensku proizvodnju visoke. Početak aprila pravo je vreme za direktnu setvu paprike, a druga polovina aprila za setvu paradajza. U zaštićenom prostoru u prvoj dekadi aprila seju se lubenice, dinje i krastavci za ranu, kao i kupusnjače za srednje ranu proizvodnju. Na otvorenom polju sade se krompir, rane kupusnjače, praziluk, salata... Seje se cvekla, celer, boranija, pasulj, kukuruz i šećerac.

Stočarstvo: Pažljivo sa podmlatkom

Stoka se izvodi na pašu ili počinje da hrani zelenom hranom. To mora biti postepeno da ne bi došlo do probavnih smetnji. Ako se krmače prase, podmlatku treba obezbediti toplotu.

U ovom mesecu počinju da se raskvocavaju kvočke, pa ih treba nasaditi – ako u domaćinstvu, kako je to uobičajeno, nisu kupljeni jednodnevni pilići proizvedeni u inkubatorskim stanicama. Ukoliko ste se opredelili za sopstvenu proizvodnju pilića, oprez! Tokom prvih 3 do 40 dana, dok ne dobiju perje, pilićima je potrebno grejanje. Piliće koje su izvele kvočke, greju one same svojim telom, a nabavljene jednodnevne (one iz inkubatora) treba grejati veštačkim kvočkama. To su posebni grejači koji rade na struju (ređe na gas) i obezbeđuju temperaturu tela pilićima od 35 do 37 stepeni Celzijusa. Prave se u obliku kupe – konusa, u kojoj se s unutrašnje strane nalazi grejač. Pilići se pod kupu zavuku i greju. Oko grejača treba postaviti hranilice i pojiljice, a pilićima pod kvoč-

kom davati hranu nekoliko puta dnevno. Dobro je ponuditi pilićima obrano mleko, ako ga ima u domaćinstvu.

Voćarstvo i vinogradarstvo: Obrada, prskanje...

Posle završetka svih prolećnih radova, obavlja se površinska obrada zemljišta u matičnjacima, semeništima, rastilima i voćnjacima, a ako je potrebno, i đubri. Obavljaju se prolećna prskanja i sprovodi zaštita voćaka u cvetu od poznih mrazeva. Orezuju se kupine i maline.

Obavlja se i prekalamljavanje voćnih stabala i divljaka, đubrenje azotnim đubrivima, setva stratifikovanog semena, obrada zemljišta (tanjiranje, freziranje ili okopavanje). U brdsko-planinskim krajevima može se još izvoditi zimska rezidba i sadnja voćaka, a prema potrebi i zaštita cveta od kasnih prolećnih mrazeva.

Podižu se novi vinogradi. Kolje se postavlja u mladim vinogradima. Vršni se đubrenje azotnim đubrivom. Rezidba na zrelo se završava. Čokote terba vezati, a isto tako krakove i lukove za naslon. Nastavlja se duboka obrada u redu i između redova. Prva plitka obrada između redova i prvo prašenje u redu je, takođe, u ovom mesecu.

Travnjak

Stručnjaci preporučuju da se u drugoj polovini aprila sje trava, naravno pod uslovom da zemljište nije previše hladno i vlažno. Za setvu odabrati suv dan bez vetra. Preporučuje se 40 do 60 grama sjemena po kvadratnom metru. Stare travnjake treba prvi put pokositi, zaliti i nadubriti.

Sadi se gomolje i drveće i obavlja pripreme zemljišta za sejanje letnjeg veća u leje. Sakupljačima lekovitog bilja se preporučuje: hrastov lišaj, podbel, ljubičica, maslačak, glog, jagorčevina, gorocvet, kamilica, božur, oman, čičak, rusa, srčenjak, trnjina.

Stanje useva i zasada voća

RUMA

Zaštita ječma

Na oglednoj parceli RC Ruma (lokalitet: Ruma/Fišer; sorte: Nonius i NS 565; setva 22.10.2013.) ječma se nalazi u fenofazi 31 BBCH (prvo kolence najmanje 1 cm iznad kolence bokorenja).

Redovnim vizuelnim pregledima uočava se postepeno širenje simptoma prouzrokovana mrežaste pegavosti ječma (*Pyrenophora teres*) i pepelnice (*Erysiphae graminis*) na mlađe listove. Simptomi su uglavnom prisutni na 1. i 2. listu (do 3. lista). Indeks napada na pregledanim sortama iznosi od 11 do 19% (*Pyrenophora teres*) i od 6 do 22% (*Erysiphae graminis*).

Na pojedinim lokalitetima uočava se još intenzivniji napad (na većem broju listova), sa jače izraženim simptomima mrežaste pegavosti ječma.

Očekuje se dalje širenje infekcije, te je potrebno preduzeti tretman nekim od registrovanih fungicida:

- **Acanto plus** (piraklostrobin + ciprokonazol) **0,6 l/ha**
- **Antre plus** (tebukonazol + tiofanat-metil) **1,5 l/ha**
- **Amistar extra** (azoksistrobin + ciprokonazol) **0,5-0,75 l/ha**
- **Duett Ultra** (epoksikonazol + tiofanat-metil) **0,4-0,6 l/ha**
- **Falcon EC-460** (tebukonazol + triadimenol + spiroksamin) **0,6 l/ha**
- **Artea** (propikonazol + ciprokonazol) **0,5 l/ha**
- **Sphere** (trifloksistrobin + ciprokonazol) **0,5 l/ha**

- (a.m. ciprodinil) **Chorus 75-WG (0,02%)**, ili **Chorus 50-WG (0,03-0,05%)**
- (a.m. mankozeb) **Dithane DG Neotec**, ili **Mankogal 80 (0,25%)**

Radi sprečavanja razvoja pepelnice jabuke dodati preparat na bazi a.m. meptildinokap (**Karathane gold 350 EC 0,04-0,05%**). Na lokalitetu **Novi Slankamen** dužina vlaženja lista nije bilo dovoljna za ostvarenje infekcije od prouzrokovana čađave krastavosti jabuke:

- 1,2 ml/m² kiše, 12,92 sati vlaženje lista pri prosečnoj tempe-

Zlatni delišes i Ajdared

Kajsije

nje 50% cvetova otvoreno, prve latice opadaju).

Kajsija se nalazi u fenofazi:

- 65-67 BBCH: od punog cvetanja (najmanje 50% cvetova otvoreno, prve latice opadaju), pa do cvetovi se smežuravaju, većina latica opada.

S obzirom da se ove koštičave vrste nalaze u fazi koja je izuzetno osetljiva na infekciju od prouzrokovana sušenja cvetova i grančica koštičavog voća (*Monilia laxa*) i na najavljene padavine, pravi je moment za tretman nekim od navedenih preparata:

- (a.m. ciprodinil) **Chorus 50WG, 0,03-0,05%, Cipro-dex 0,05%**
- (a.m. prochloraz manganhlorid) **Octave 0,04%**
- (a.m. iprodion) **Dional 500 SC 0,15%**
- (a.m. boskalid + piraklostrobin) **Signum 0,5-0,75 kg/ha**

Tretman obaviti u večernjim satima u cilju zaštite pčela.

Preventivna zaštita jabuke

Na terenu RC Ruma jabuka se nalazi u fenofazi:

- 10-15 BBCH: Zeleni listići 10 mm iznad ljuštore pupoljka ("mišje uši"); prvi listovi otvoreni (drugi su još uvek uvijeni); većina listova je otvoreno, ali još ne u punoj veličini.

- 55-57 BBCH: Vidljivi cvetni pupoljci (još uvek zatvoreni), faza zelenih pupoljaka: pojedinačni cvetovi se odvajaju (još uvek su zatvoreni), pa do faze crvenih pupoljaka: cvetne krunice su izdužene; cvetna loža je lagano otvorena; čašični listovi su jedva vidljivi.

S obzirom na izuzetno osetljivu fenofazu i najavljene padavine za sutra, proizvođačima se preporučuje da urade preventivni tretman (ako je od prethodnog tretmana prošlo više od 5 dana) nekim od navedenih fungicida:

- **Dithane DG NeoTec, Dithane M-45 ili Mankogal 80** (a.m. mankozeb) - **0,25%** ili
- **Captan 50-WP ili Merpan 50-WP** (a.m. kaptan) **0,25%** ili
- **Polyram DF** (a.m. metiram) **0,25%** i dr.

Kod proizvođača koji su uradili kurativno - preventivni tretman nakon padavina od 19.03. (preporuka od 20.03.) u ovom momentu nema potrebe za zaštitom. Čekati sledeće padavine najavljene za vikend i pre kiše sprovesti preventivnu zaštitu.

SREMSKA MITROVICA

Veturia inequalis

Na teritoriji RC Sremska Mitrovica u toku jučerašnjeg dana počelo je vlaženje lista i ostvarenje uslovi za razvoj infekcije **srednjeg intenziteta**. Vlaženje lista je bilo 17 sati, a srednja temperatura 10,4°C.

Jabuka se nalazi u fenofazama BBCH 54 (faza mišjih ušiju, zeleni listići 10mm iznad ljuštore, prvi listovi se odvajaju), sorta Zlatni delišes.

BBCH 55 (vidljivi pupoljci, još uvek zatvoreni), sorte Ajdared, Jonagored i Greni smit.

S obzirom na novonastalu situaciju, preporučuje se proizvođačima da urade tretman jabuke.

Kombinacije aktivnih materija ciprodinil:

- **Chorus 50WG** u konc. **0,04%** aktivna materija mankozeb;

- **Mankogal 80** u konc. **0,25%**
- U cilju suzbijanja pepelnice, potrebno je dodati preparat na bazi a.m. meptil-dinokap preparat **Karathane Gold 350 EC** u konc. **0,05%**.

Piljenje grinja u zasadima jabuke

Obilaskom zasada jabuke i pregledom prezimljujućih jaja crvene voćne grinje *Panonychus ulmi* i običnog paučinara *Tetranychus urticae*, ustanovljeno je da je došlo do piljenja larvi ovih štetočina. Preporučuje se proizvođačima, naročito ukoliko su u toku prethodne vegetacije u zasadima imali prisustvo voćnih grinja, da običu zasade i detaljnije pregledaju pupoljke na kojima se može uočiti prisustvo jaja i tek ispiljenih larvi. Ukoliko se utvrdi prisustvo štetočine, odnosno, pojava prvih pokretnih stadijuma neophodno je uraditi tretman. Preporučuje se primena preparata na bazi aktivne materije abamektin u kombinaciji sa mineralnim uljima koji imaju primenu u vegetaciji (EOS ili Letol ulje).

Preporučuje se primena sledećih preparata na bazi abamektina **Abastate** u konc. 0,075-0,15% **Kraft 1,8 EW** u konc. 0,075-0,15% preparati iz grupe abamektina su toksični za pčele, međutim kako je jabuka u fenofazi zelenih buketača a pojedinačne sorte u fazi roze pupoljka, ovi preparati se mogu koristiti. Takođe se preporučuje i primena preparata na bazi etoksazola preparat **Borneo** u konc. **0,375-0,625%**.

Mrežasta pegavost ječma

Zaštita jabuke

Na terenu RC Ruma jabuka se nalazi u fenofazi:

- 09-11 BBCH: vidljivi zeleni listići, 5-10 mm iznad ljuštore pupoljka, prvi listovi se odvajaju ("mišje uši"), pa do prvi listovi otvoreni (drugi još uvijeni);

- 53-55 BBCH: pucanje cvetnih pupoljaka, pa do vidljivi cvetni pupoljci još uvek zatvoreni

Ovo je izuzetno osetljiva fenofaza na infekciju prouzrokovana čađave krastavosti jabuke.

Ovonedeljnim pregledom dozrelost pseudotecija *Venturia inaequalis* kod sorte Zlatni delišes iznosi 5%, a kod sorte Ajdared 1,5%.

Na lokalitetu **Irig-Kudoš** padavine (vlaženje lista) od 19.03. stvorile su uslove za laku infekciju: -2 ml/m² kiše, 19,25 sati vlaženja lista, pri prosečnoj temperaturi od 6,55°C.

Ukoliko nije urađena preventivna zaštita pred padavine, preporučuje se tretman kombinacijom kurativnih i preventivnih fungicida:

raturi od 7,83°C.

Kurativni tretman se ne preporučuje. Pratiti vremensku prognozu i pred sledeće najavljene padavine uraditi preventivni tretman.

Pojava repine pipe

RC Ruma prati pojavu i kretanje repine pipe (*Bothynoderes punctiventris*) na starim i novim repištima na lokalitetima: Ljukovo i Ruma-Fišer.

Na lokalitetu **Ljukovo** (Jojkić salaš) u feromonskim klopama postavljenim na starom repištu 20.03. su **ulovljena prva imaga** ove štetočine, dok na lokalitetu Ruma-Fišer još uvek nema ulova.

Toplo vreme je uslovalo izlazak repine pipe sa mesta prezimljavanja. Sa daljim porastom temperature zemljišta i vazduha očekujemo intenziviranje pojave imaga. Pri temperaturi vazduha iznad 20°C repina pipa počinje da leti, a iznad 25°C počinje masovan let, te se ubrzo očekuje i migracija sa starih na novozasejana repišta. S

Imago repine pipe

obzirom da je setva šećerne repe u toku, a početne faze razvoja najugroženije, proizvođačima se preporučuje:

- redovan obilazak parcela u najtoplijem delu dana; pratiti prisustvo repine pipe na starim i novim repištima i početak nicanja useva

- primena insekticida kod kritičnog broja od 0,1-0,3 imaga/m²

- (a.m. fention) **Lebaycid EC 50 1,5-2 l/ha**
- (a.m. hlorpirifos + cipermetrin) **Nurelle-D, Konzul 1,5-2 l/ha**
- (a.m. fenitrotion) **Fenitrotion 50 EC 1,5 l/ha**

RC Ruma nastavlja sa monitoringom repine pipe i blagovremeno će signalizirati vreme primene insekticida.

Breskva, nektarina i kajsija - zaštita od Monilia laxa

Breskva i nektarina se nalaze u fenofazi:

- 61-65 BBCH: od početka cvetanja (oko 10% cvetova otvoreno), pa do punog cvetanja (najma-

Promet roba na Produktnoj berzi

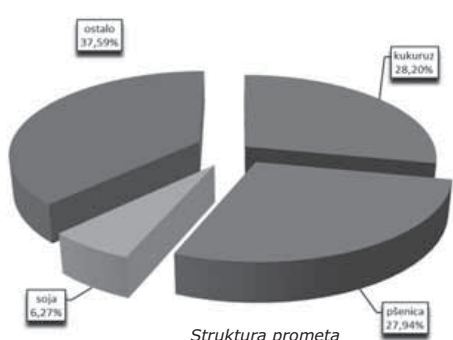
od 17. do 21. marta 2014. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Rast cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Četiri puta manje robe je bilo u opticaju preko "Produktne berze" u Novom Sadu u protekloj, u odnosu na prethodnu nedelju. Količinski obim prometa je iznosio 798 tona. Vrednost prometovane robe je iznosila 18.342.440 dinara, što je za 70,40% manje od vrednosti prometa u prethodnoj nedelji. Najvažnija vest nedeljnog trgovanja glasi: cena kukuruza I dalje je u porastu.

Struktura prometa

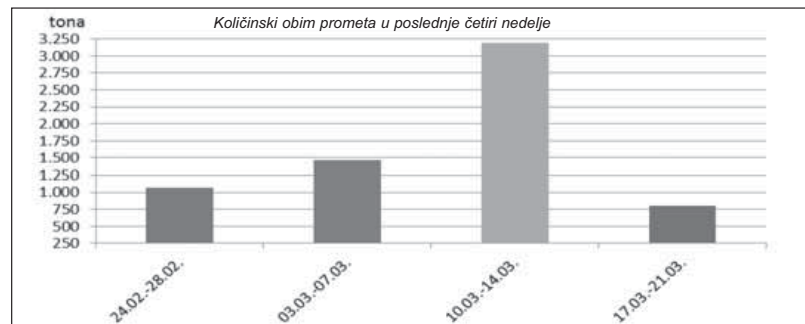
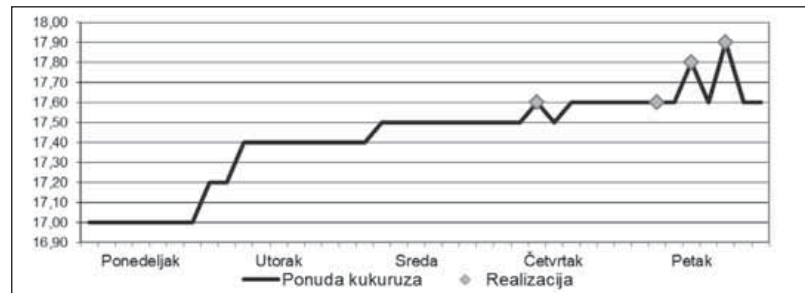
Kukuruz je na novom sezonskom maksimumu koji od 21.3.2014. godine iznosi 17,90 din/kg bez PDV. Cena ove robe se tokom nedelje kretala od početnih 17,60 din/kg, pa do već pomenutih 17,90 din/kg. Prosečna nedeljna cena trgovanja je iznosila 19,47 din/kg (17,70 bez PDV), što je u odnosu na prethodnu nedelju rast od 3,05%. Deo objašnjenja u vezi ovog cenovnog rasta svakako treba tražiti u očekivanjima sezonskim ponavljanjima oko rasta cene karakterističnih za ovaj period, ali ovoga puta primarni značaj ima jedan manje "tržišni" faktor, a to je politička kriza u Ukrajini, trećem najvećem svetskom izvozniku kukuruza i šestom izvozniku pšenice. Svetska tržišta takođe su u tzv. "Bull" fazi, odnosno fazi bika što u berzanskoj terminologiji znači u uzletu, tj. porastu. Kratak pregled dve, za nas referentne evropske berze: Budimpešta

(majski fjučers) - 19,13 din/kg, Pariz (majski fjučers) - 21,51 din/kg.

Pšenice nema u prometu u skladu sa njenim robnim potencijalom. Ovo tržište sve više se profilise u skladu sa tržišnim očekivanjima od novog roda. Pšenica je uglavnom kod svih velikih svetskih proizvođača sa severne hemisfere iz zimskih uslova izašla u prilično dobroj kondiciji. Ta okolnost kompenzuje nervozu sa crnomorskom regiona, pa je I tržište nešto mirnije. Cena hlebnog zrna kod nas je protekle nedelje iznosila 22,00 din/kg (20,00 bez PDV). To je je pad od 1,48% u odnosu na poslednje zaključenu cenu na ovom tržištu u prethodnom periodu.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	250	19,36-19,69	225	19,36-19,69	+3,05%
Kukuruz, vlaga do 16%	300	18,48-18,70	100	18,48	-
Kukuruz, vlaga do 17%	25	18,04	25	18,04	-
Kukuruz, vlaga tel-kel	75	18,48	75	18,48	-
Pšenica, rod 2013. (71 kg/hl, 13,5% vlage, 3% primese)	48	21,78	48	21,78	-
Pšenica, rod 2013.	75	22,00	75	22,00	-1,48%
Pšenica, rod 2014.	100	17,05	100	17,05	0,00%
Soja, rod 2013.	250	63,25-66,00	50	63,25-63,80	+5,15%
Suncokretova sačma 33%	100	27,00	100	27,00	+0,90%
Pšenica, rod 2013. (podno skladište)	50	22,00	-	-	-
ROBA	TRAŽNJA (t)	CENA DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Pšenica, rod 2014.	2.000	17,05	-	-	-

Posle pauze od tri nedelje, soja je ponovo bila predmet interesa trgovaca na berzi. Posle februarskog pada, cena soje se protekle nedelje oporavila i u porastu je je u odnosu na poslednje zabeleženo trgovanje od 5,15%. Inače prosečna cena u nedelji za nama je iznosila 63,53 din/kg (57,75 bez PDV). U evidenciju berzanske trgovine protekle nedelje ušao je I podatak o trgovini suncokretov sačme sa 33% proteina i to po ceni od

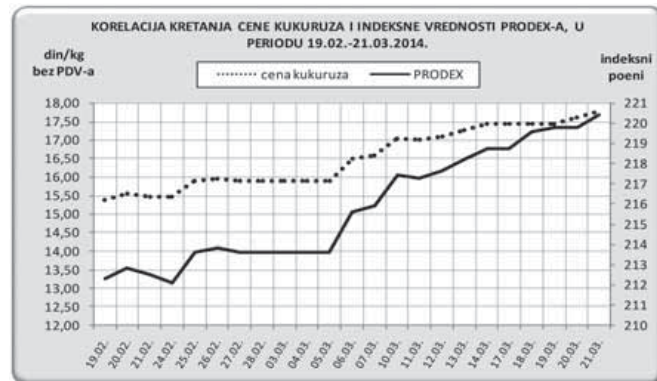
27,00 din/kg (22,50 bez PDV), ili za 0,90% više u odnosu na cenu iz prethodne nedelje. U poslednjih mesec dana cena kukuruza je konstantno rasla od 15,40 din/kg, bez PDV-a, do današnjih 17,90 din/kg, bez PDV-a. Indeksna vrednost PRODEX-a, apsolutno je pratila rast cene kukuruza. U drugoj polovini marta kriva PRODEX-a se približila krivi cene kukuruza, kao rezultat činjenice da je na veću stopu rasta indeksne vrednosti PRO-

DEX-a u odnosu stopu rasta cene kukuruza, uticao rast cene soje u zrnu, dok su ostali proizvodi, u posmatranom periodu bili cenovno stabilni. Na današnji dan PRODEX beleži indeksnu vrednost od 220,42 indeksnih poena, što je za 1,70 indeksnih poena više nego prošlog petka i što ujedno predstavlja rekordnu vrednost ovog pokazatelja u poslednjih osam meseci.

PRODEX

Nakon veoma intenzivnog berzanskog trgovanja, tokom prethodnih nedelja, protekloj nedelji na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu karakteriše veoma skroman obim prometa. I pored te činjenice može se konstatovati da se trgovalo skoro svim poljoprivrednim proizvodima, koji čine vrednosnu korpu PRODEX-a. Kukuruz je dalje poskupeo za još 0,35 din/

kg, suncokretova sačma za 0,20 din/kg, a soja u zrnu za čak 3,00 din/kg, u odnosu na prošli petak. Jedino je cena pšenice blago pala, u odnosu na prethodno registrovanu i to za 0,30 din/kg, beležeći današnji cenovni nivo od 20,00 din/kg, bez PDV-a. Koliko je kukuruz dominantan u strukturi PRODEX-a, najbolje prikazuje sledeći grafikon:

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MAJ 2014.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	252.51 \$/t	247.80 \$/t	254.42 \$/t	262.94 \$/t	258.53 \$/t
Kukuruz	191.33 \$/t	188.58 \$/t	191.41 \$/t	191.96 \$/t	188.34 \$/t

U toku prelaska iz prvog nedeljnog tržišnog dana u drugi, došlo je do pada cena žitarica (kukuruz i pšenice), na osnovu rasta izvoza iz Ukrajine, što je ublažilo zabrinutost da će politička tenzija dovesti do ukidanja izvoza iz ove zemlje, a kukuruz je zabeležio pad od 1,4%, što je predstavljalo najveći pad od 10. marta. Od sredine nedelje do samog kraja cene žitarica su beležile skokove i to na osnovu: za kukuruz, zapadni lideri obećavaju da će poštiti sankcije jer je ruski predsednik Putin pripojio region Krim, dok je vrednost fjučersa na pšeniscuskočila na desetomesečni maksimum na osnovu špekulacija da suvo i

hladno vreme u SAD-u smanjuje prinostni potencijal. Naime, 2/3 useva pšenice u Južnim ravnicama će do kraja marta ostati bez padavina, što će povećati stres na ozimim usevima u trenutku kada pšenica izlazi iz stanja mirovanja. Na samom kraju nedelje vrednosti kukuruza su ipak obrnule trend iz rasta u pad, a sve na osnovu špekulacija da bi Kina mogla smanjiti uvoz iz SAD-a jer su domaće zalihe obilne, dok su vrednosti pšenice pale na osnovu rasta vrednosti dolara koji prethodi smanjju od strane uvoznika. U odnosu na kraj prošle nedelje cena novog

majskog fjučersa na kukuruz u Čikagu je pala za 2,05%, dok je cena, takođe, novog majskog fjučersa, ali na pšenicu u porastu za 4,45%. Na osnovu špekulacija da raste potražnja za američkom sojom došlo je i do rasta cene ove uljarice. Prema podacima Nacionalne asocijacije prerađivača uljarica, u SAD-u je u februaru prerađeno 141.6 miliona bušela soje kako bi se napravila stočna hrana i ulje za ljudsku ishranu. Vrednost novog majskog fjučersa na soju u Čikagu je u odnosu na kraj prošle nedelje u porastu za 1,36%, dok je cena novog majskog fjučersa na sojinu sačmu viša za 5,57%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, maj 14	510.16 \$/t	511.34 \$/t	521.11 \$/t	525.89 \$/t	526.77 \$/t
Sojina sačma, maj 14	444.00 \$/t	446.60 \$/t	455.80 \$/t	462.00 \$/t	466.50 \$/t

	PŠENICA	KUKURUZ
BUDIMPEŠTA	181.88 EUR/t (futures maj 14)	165.20 EUR/t (futures maj 14)
EURONEXT PARIZ	211.25 EUR/t (futures maj 14)	185.75 EUR/t (futures jun 14)

SPONZOR
 Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
 Limagrain d.o.o.
 21000 Novi Sad, Radnička 30a
 Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
 miroslav.sidor@limagrain.rs
 branimir.alivojvodic@limagrain.rs
 www.limagrain.rs

U odnosu na prethodnu nedelju u Budimpešti je došlo do rasta cene pšenice sa majskim fjučersom za 1,00%, dok je kukuruz sa, takođe majskim fjučersom skočio za 1,98%. Cena pšenice je u Parizu sa majskim fjučersom pala za 0,12%, dok je junski fjučers na kukuruz, takođe u Parizu pao za 0,27%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
 internet sajt: www.proberza.co.rs
 INFO SLUŽBA
 021/443-413 od 7:30 do 14:30

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Kupujem traktore IMT 533 i 539 do 1.000 evra. Tel: 066/9585-171
- Prodajem kombajn Claas Mega 204 sa hederom 510m, adapter za kukuruz 5 redi, roto secka original Claas i adaptacija za suncokret. Tel: 063/7767-828
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalica RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomera-nje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempe-ter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem dvoredni vučeni kombajn za repu i pastinak "klajne" i šestoredni špar-tač za repu i soju. Tel: 063/569-417.
- Prodajem traktor Torpedo rx120 KS i tanjiraču Ferocop 28 diskova, vučena. Tel: 022/682-057
- Prodajem kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju, može zamena. Tel: 064/281-96-29
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal. Tel: 064/33-11-825

- Prodajem ruski traktor old timer MTZ 5 1957. godište, u radnom stanju. 022/658-935, 064/3453428
- Prodajem traktor Fendt Farmer 104s turbomatic 60 KS, generalna urađena, uvoz iz Švajcarske. Tel: 064/95-85-627
- Prodajem traktore IMT 539 i IMT 542. Tel: 063/11-83-095
- Prodajem kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju ili menjam za mušku telad. Tel: 069/58-55-829
- Prodajem traktor John Deere 3130. Tel: 064/20-99-042
- Prodajem traktor Rakovica 65, 1987. godište. Tel: 064/384-36-47
- Prodajem traktor John Deere 3130. Tel: 064/20-99-042
- Prodajem traktor Zetor 5011, Golf 2 1992. godište, dizel, prskalica RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomera-nje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Kupujem traktor Vladimirc. Tel: 064/10-45-178

- Prodajem presu Velger 71 u odličnom stanju. Tel: 064/51-69-710
- Prodajem prikolicu za bale, duvan, itd. Dugačka 6 m i široka 2 m. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem mehaničku Oltovu sejačicu sa četiri reda za kukuruze na broj. Tel: 022/736-118
- Prodajem pneumatsku sejalicu Nodet, 8 redova. Cena 2500 E. Tel: 063/502-543
- Prodaj berač Zmaj 216, 2 gume 14 9 28 polovne i seme zobi. Tel: 022/666-409
- Prodajem berač jednoreadni Eko 3500 SIP. Tel: 065/585-05-70
- Prodajem 2 drljače, jedna sa valjcima, špeditere, plug, stočarku, krunjač. Može zamena a kupujem Dubravinu prikolicu. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem dosta rezervnih delova za IMT traktore, dosta delova za prednju vuču. Tel: 069/462-32-60
- Prodajem berač Zmaj 224, dvoredni, 2001. godište, baliranu detelinu i seno. Tel: 022/2680-055, 064/599-23-30
- Prodajem plugove IMT 756 visoki kliners i 756 niski kliners i sejačicu četiri reda Olt. Tel: 069/717-615
- Prodajem presu Velger 71 u odličnom stanju. Tel: 022/467-759, 064/51-69-710
- Prodajem ekstruder za soju kapaciteta 80 kg na sat, motor 7 kW. Tel: 064/567-53-59
- Prodajem sejalica pneumatsku za soju. Tel: 065/51-22-169
- Prodajem selektor za žitarice (soju, kukuruz, žito). Tel: 022/617-567, 064/567-53-59
- Prodajem levator i rasipač. Tel: 064/17-599-68
- Prodajem mehaničku sejačicu Olt i kosa-čicu za detelinu Olt. Tel: 064/306-306-0
- Prodajem točkove za traktor IMT 577 i 560 sa felnama dimenzija 16.9.30 pogodne za sve radove. Tel: 069/614-996
- Prodajem ispravnu, Oltovu tanjiraču, 28 tanjira. Tel: 063/825-93-42
- Prodajem spremač IMT 2.90, dupli roto-ri. Tel: 022/715-406
- Prodajem špartač futoški 4 reda i dva teleta crno-bela. Tel: 062/405-539
- Prodajem presu z224 u ekstra stanju i špartač, šestoredni za repu sa zonama. Tel: 064/70-111-81
- Prodajem adapter 4 reda Claas, remon-tovan, rotosečka, prihvat original Claas. Tel: 064/25-63-689
- Prodajem plug tri brazde 14 coli lesko-vački u ispravnom stanju i špartač za soju šestoredni. Tel: 064/70-111-81
- Prodajem berač Zmaj 222, 1986. godi-šte i kombajn Zmaj 142 sa žitom i kuku-ruznom varijantom. Tel: 060/025-81-41
- Prodajem levator za kukuruz 9 m. Broj: 063/269-5330
- Prodajem prikolicu Zmaj sitni rol, RAU drljaču četiri krila, vučeni rasipač 3 t, pred-nja vuča od Rakovice 130 ztf. Tel: 064/335-12-75
- Prodajem 2 nove IMT kabine za 542 i 577, dve gume za traktor rekordove pol 14-28, ovršenu zob i baliranu slamu. Tel: 022/660-481
- Prodajem berač EKO 3500, slovenački, jednoreadni. Tel: 065/585-0570
- Prodajem motokultivator IMT 506 i raki-ju šljivovicu. Tel: 022/2741-258
- Prodajem IMT setvospremač 2,9 m sa jednim redom valjaka. 022/714-306
- Prodajem drljaču 3 krila, rasipač za dubre, prikolicu 3 tone Dubrava. Tel: 064/367-38-73
- Prodajem IMT plug 756 visoki klirens i plug 756 niski klirens, IMT ciklon 400 kila i auto prikolicu. Tel: 069/717-615
- Prodajem dva pluga obrtača Lemken dvobrazni i trobrazni, obrtač Frost nemački trobrazni, ravnjak Olt trobrazni, IMT 756 dvobrazni i vadilicu za repu mehaničku, sve u odličnom stanju i kardan remontovan kao nov od traktora Torpeda 90. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem prikolicu Emind Erdevik 4 tone, kiperica, može zamena. Tel: 064/24-94-505

- Prodajem povoljno špartač Majejica za soju i repu, dve tanjirače Olt i leskovačku i levator za kukuruz. Tel: 022/742-533
- Prodajem prekrupač 5.5 kW, elektro motorni. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem IMT frezu za traktor, radni zahvat 125 cm. Tel: 065/67-96-580
- Prodajem spremač IMT 2.90 m sa duplim rotorima, u odličnom stanju. Tel: 022/715-406
- Prodajem priključke za Tomu Vinković. Tel: 060/0314-015
- Prodajem konusno tanjiraste zupčanike za prednju vuču Torpedo. Tel: 064/321-31-63
- Menjam veliki kompresor za futoški špartač ili rasturivač za dubre sa lulom. Tel: 064/32-98-102
- Kupujem mlin na traktorski pogon. 063 8564 639
- Kupujem prikolicu oko 3 t a prodajem drljače, jedna ima valjke, jednobrazni plug, špeditere, stočarku i odžacki prekrupač. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem samohodni berač 4 reda, ručna izrada, vredni videti, kopija Burgona. Cena 12.000 evra. Tel: 064/256-36-89
- Prodajem prikolicu Emind Erdevik, 4 tone, kiperica, može zamena. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem plug IMT 756, visoki kliners i plug IMT 756, niski kliners i rasturivač đubriva 440 kila. Tel: 069/717-615
- Prodajem kabinu za traktor MTZ 52. Tel: 064/21-17-224
- Prodajem prekrupač 5.5 kw. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem krunjač marke Bačko Petrovo selo sa elektro motorom i na kardan. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem muzlicu "Alfa Laval", povoljno! Tel: 064/187-14-63
- Prodajem setvospremač 2,2 m. Cena 450 E. Tel: 063/860-13-74
- Prodajem adapter za kukuruz 3 reda. Tel: 022/711-896

- Tel: 065/65-85-294
- Kupujem zemlju pored Bosuta. Tel: 064/281-0-634
- Prodajem 4 jutra zemlje u komadu na putu Šid-Tovarnik, bliže Šidu. Tel: 062/393-583
- Prodajem 2 jutra zemlje u Hrtkovicima. Tel: 064/135-82-85
- Prodajem zemlju u Sotu, potez Dolce, 90 ari. Tel: 064/387-43-86
- Prodajem tri jutra zemlje u Moroviću kod groblja. Tel: 022/673-096
- Prodajem kuću u centru Jaska i hektar zemlje. 064/147-27-24
- Prodajem kuću u Erdeviku na pola jutra placa sa pomoćnim objektima. Tel: 022/719-190
- Prodajem kuću u Binguli. Tel: 061/270-19-37
- Prodajem novu kuću u Lačarku, sa svim pratećim stambenim i ekonomskim objekti-ma. Tel: 064/276-15-29
- Prodajem stan 45 m², naselje kamenjar Sremska Mitrovica, 25.000 E. Tel: 060/670-1777
- Prodajem 12 jutara zemlje i kuću u Bačincima. Tel: 022/433-211, 063/551-266
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, četiri jutra zemlje u Batrovcima, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem kuću u Moroviću ili menjam za kuću ili stan u Šidu. Kuća je spratnica,
- plac je 30 ari, odmah useljiva. Tel: 022/715-762, 064/570-32-20
- Prodajem kuću u Šidu odmah useljivu, spratna kuća, može dve porodice da žive, podrum ispod cele kuće, izolacija, pomoćne zgrade i bašta uz topole u Šidu. Tel: 064/569-86-19
- Prodajem stan u Sremskoj Mitrovici 37m², Dekanac, visoko prizemlje, centralno grejanje, uknjižen. Tel: 065/2666-258
- Prodajem stan u Sremskoj Mitrovici, naselje Pejton, 58 m². Tel: 064/15-99-102
- Prodajem 12 jutara zemlje u Bačincima, burad za rakiju i vino a kupujem debele svinje i krmače preko 200 kg. Tel: 022/433-211, 063/551-266

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

- Prodajem traktor Torpedo RX-120 KS i tanjiraču Ferocop 28 diskova, vučena. Tel: 022/682-057
- Prodajem traktor Torpedo 9006 i tanjiraču nošenu, 32 diska. Tel: 063/855-44-23
- Prodajem traktor torpedo 9006 1985. godište., sa prednjom vučom, pomoćnom hidrauličkom, registrovan, zadnje gume nove. Tel: 063/591-716
- Prodajem traktor TE 40 Rus, plug i kare i Tamić 75 u odličnom stanju. Tel: 065/542-46-86
- Prodajem traktor IMT 560, traktor IMT 558 u odličnom stanju, špartač, prikolicu, špediter, prskalicu, levator, setvospremač, plug, berač, plug, tanjiraču, rasturivač, sejalicu za kukuruz i sejalicu za žito. Tel: 063/526-008, 061/687-62-60.
- Prodajem traktor Rus T40, plug i kare. Tel: 065/542-46-86
- Prodajem kombajn New Holland 3m kosa, kabina, sečka, zamena za poljopri-vrednu mehanizaciju. Tel: 022/630-872, 063/828-9-121
- Prodajem traktor IMT 565 i berač za kukuruz Zmaj 214s. Tel: 063/802-18-41
- Prodajem traktor Belarus 52 sa pred-njom vučom. Cena 1.500 E. Tel: 022/669-147
- Prodajem traktor IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalica RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomera-nje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempe-ter 220, drljača 4 krila i levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem kombajn Zmaj univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/281-96-29
- Prodajem traktor Belarus 820 u odlič-nom stanju, 1999. godište i odžacki kru-njač, pogon struja i kardan, kapacitet 5 t na čas. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor Torpedo 75 bez pred-nje vuče. Tel: 065/418-74-00
- Prodajem IMT 560 novi tip i plug dvo-brazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Ursus 904b. Tel: 022/718-340
- Prodajem IMT 560 novi tip i plug dvo-brazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Ursus 904B. Tel: 022/718-340

- Prodajem traktor IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Torpedo 9006. Tel: 063/559-447
- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem traktor IMT 585 u radnom stanju. Tel: 063/469-016
- Kupujem traktor Vladimirc T25 i pro-dajem 1 jutro zemlje u Lačarku. Tel: 061/11-18-972
- Prodajem traktor Zetor 5011, Golf 2 1992 godište,dizel, prskalica Rau 330 litara, plug dvobrazni na pomera-nje, plug 757 IMT s kopirnim točkom, špartačIMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, leva-tor 9 metara. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem traktor IMT 533, kabina, duplo kvačilo, ekstra stanje,plug 756vk, drljača 3k velika. Tel: 064/324-92-59
- Prodajem traktor Belarus 82 u odličnom stanju.Tel: 069/664-521
- Prodajem traktor Rus T40, plug i jedno-osovinku kao i Tamić 75.Tel: 065/542-46-86

Prodajem plac (8.005 m2) sa vino-gradom, voćnjakom, livadom, kućom, objektima i ispuštom za koze na Lipovači kod Šida (prilaz sa 3 strane), ili menjam za kuću u Erde-viku uz dogovor. Tel: 064/1629-737

- Prodajem traktor Torpedo 9006. Tel: 063/559-447
- Prodajem traktor IMT 577 1991. godi-šte, odličan, vlasnik, drljaču četvorokrilnu. Tel: 022/478-417, 062/960-11-16

OPREMA

- Prodajem setvospremač od 2.20, jedan red valjaka, remontovan. Tel: 022/640-581, 064/375-19-25
- Prodajem tešku drljaču, klinovi novi, 30x30. Cena 1100 E. Tel: 063/502-543
- Prodajem krimler 2,90 IMT. Tel: 064/173-41-44
- Prodajem plug obrtač, četvorobrazni, rešetkaste daske, ekstra stanje. Tel: 063/509-869
- Prodajem setvospremač-krimler 2,90 m RAU u odličnom stanju, povoljno. Tel: 061/200-32-17

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Uzimam zemlju u zakup, u okolini Srem-ske Mitrovice, Mandelosa i Ležimira. Tel: 066/902-14-98
- Kupujem kuću u Šidu ili okolini. Tel: 062/898-68-59
- Prodajem 1,5 jutro zemlje na budano-vačkom drumu u Rumi. Tel: 064/211-41-04
- Prodajem tri frtalja jutra zemlje u Vašici blizu sela na batrovačkom putu. Tel: 064/494-97-81
- Prodajem voćnjak sa 100 stabala šljive u punom rodu plus bašta u selu Grgurevci. Tel: 064/189-20-57
- Prodajem četiri jutra zemlje u Banoštoru pogodno za sadnju vinograda i prodajem kuću ili menjam za manju u Sremu. Tel: 069/1242-545
- Prodajem 53 ara zemlje kod metlare i Peugeot 605 dizel, 1998, godište, registro-van do maja. Tel: 063/707-47-19
- Prodajem pola jutra zemlje pod šljivama u Irigu. Tel: 063/86-55-046
- Prodajem 4 jutra zemlje u arendu u Grku. Tel: 065/542-46-86
- Prodajem prazan plac u Krčedinu površi-ne 16 ari, postoji put do placa. Cena po dogovoru. Tel: 064/861-54-48
- Prodajem kuću u Erdeviku na pola jutra placa. Tel: 022/719-190
- Prodajem kuću u Vašici na 28 ari placa, nova, nedovršena. Tel: 022/743-279
- Prodajem vikend plac površine 21 ar, između Vrdnika i Jaska (tzv. Venje). Tel: 064/160-44-71
- Prodajem plac u Rumi površine 12 ari, širina 20 m a dužina 60 m, ograđen. Tel: 062/971-86-20
- Prodajem kuću u Dobrincima površine 150 m² sa svim pratećim objektima. Tel: 064/577-14-62
- Menjam stan na istoku u Šidu, 62 kva-drata sa etažnim grejanjem, klimom, garažom za kuću u Šidu uz moju doplatu.

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem beli kukuruz ZP 300b i žutu ZP 341. Tel: 062/8162-832
- Prodajem tri do četiri tone kukuruza rod 2012. (stari). Tel: 022/743-444, 063/105-19-26
- Prodajem rakiju od kruške. Tel: 022/631-180
- Prodajem rakiju. Tel: 022/661-312
- Prodajem balirano seno 160 din. bala. Tel: 061/7183-148
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 069/204-71-05
- Prodajem kvalitetno balirano seno u količini od 5.000 bala. Tel: 022/668-413
- Prodajem baliranu detelinu i slamu. Tel: 064/30-59-676
- Prodajem kvalitetno balirano seno u količini od 5.000 bala. Tel: 022/668-413
- Prodajem baliranu slamu veoma lepe bale i pod šupom, nije kisla, Moguć prevoz i svaki dogovor. Tel: 022/484-604, 063/751-4-617
- Prodajem 300 bala lucerke. Tel: 066/400-927
- Prodajem rakiju šljivu bez šećera. Tel: 022/732-256
- Prodajem 5,5 tona kukuruza u džakovima (Čalma). Tel: 022/685-319
- Prodajem zeleni pasulj. Tel: 022/458-016
- Prodajem baliranu detelinu u Rumi. Tel: 064/98-68-786
- Prodajem baliranu detelinu. Višnjićevo. Tel: 062/626-044
- Prodajem 50 litara rakije od dunje odlič-nog kvaliteta, povoljno. Tel: 064/135-86-36
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 064/2071-138

SREMSKA POLJOPRIVREDA **PRETPLATITE SE!!!**
Godišnja pretplata 1.500,00 dinara
Svako drugog petka na Vašu adresu
Novine za savremenu poljoprivredu **Nazovite smesta** **615-200**

- Prodajem baliranu detelinu, 20 dinara kila. Tel: 069/2047-105
- Prodajem detelinu. Tel: 064/125-7142
- Prodajem kukuruzovinu u snopovima, povoljno oko 100 snopova. Lačarak. Tel: 064/214-92-15
- Prodajem veću količinu balirane slame i kukuruzovine. Tel: 060/192-11-91
- Prodajem vezove za goveda i duplikator za pasterizaciju mleka. Tel: 064/911-29-49
- Prodajem zeleni pasulj. Tel: 022/458-016, 064/249-43-01
- Kupujem ječam. Tel: 064/450-73-84
- Prodajem detelinu, 300 dinara bala. Tel: 064/125-7142
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 063/11-55-835
- Prodajem veću količinu balirane slame i kuruzovine. Tel: 060/192-11-91
- Prodajem štapove za tunele za bostan. Tel: 022/453-486
- Prodajem 50 l rakije od krušaka. Tel: 064/03-10-223
- Prodajem kvalitetno balirano livadsko seno. Tel: 063/7114-103
- Prodajem baliranu soju, livadsko seno i slamu. Tel: 022/631-014, 064/235-04-80

USLUGE, POSLOVI

- Pouzdan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Freziram bašte u Mitrovici i okolini. Tel: 022/631-495
- Uslužno bušim rupe traktorom za voće, stubove i ograde. Tel: 064/99-25-898
- Tražim radnika na farmi krava (Nenadović). Tel: 022/625-145
- Usluga zavarivanja. Tel: 066/942-1117
- Industrija mesa Zmajevac iz Iriga potrebni automehaničari sa iskustvom. Tel: 022/462-433, 064/891-38-11
- Tražim ženu za pomoć u kući stan, hrana i plata po dogovoru. Tel: 061/2892-945
- Vršim negu starih, bolesnih i osobe sa posebnim potrebama. Tel: 064/133-19-35
- Potreban električar za servis i montažu. Tel: 060/6070-106
- Tražim posao: čuvanje dece, pomoć u kući i starima za stan, hranu i platu. Tel: 064/4723-813
- Diplomirani ekonomista daje časove matematike. Tel: 064/264-76-91
- Ozbiljna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36
- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika za sve uzraste. Tel: 064/3144-666
- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem koze sa jarićima (Lipovača kod Šida). Tel: 064/1629-737
- Prodajem 5 muznih krava crveno-bele (opština Indija): Tel: 060/5840-183
- Prodajem žensko tele, 2 meseca staro. Tel: 022/2680-081
- Prodajem dve krave i tri teleta Simentalca. Tel: 064/14-16-718
- Prodajem junicu, crveno-belu, stara 7 meseci. Tel: 022/2713-726, 062 569 937
- Prodajem prasice. Tel: 065/660-38-97
- Prodajem prasice težine 15kg. Tel: 061/282-54-54
- Prodajem dve nazimice. Tel: 022/630-861
- Prodajem 22 ovce i 20 jaganjaca. Cena 2.500 E. Tel: 062/968-16-13
- Prodajem 14 ovaca sa jaganjcima. Tel: 022/684-650
- Kupujem kravu steonu ili frišku muzaru. Tel: 022/731-488, 064/45-26-026
- Kupujem male prasice. 062/80-79-759
- Kupujem 12 prasica. Tel: 060/424-09-55
- Kupujem 20 prasica. Sremska Mitrovica. Tel: 064/028-54-12
- Vršim upis pilića divljana. Adaševci. Tel: 063/173-28-91
- Prodajem piliće za dotov od kilogram. Cena povoljna. Tel: 061/286-04-34
- Prodajem žensko tele. Tel: 022/684 510
- Prodajem dva teleta crno-bela. Tel: 062/80-79-759
- Prodajem bravca i krmaču nazimicu. Šid. Tel: 022/715-682
- Prodajem petlove i kokoške (cverglane). Kukujevci. Tel: 064/054-9-765
- Prodajem krmaču, stara 15 meseci, jednom se prasila, teška oko 200 kg. Cena 150 din/kg. Šid. Tel: 063/77-60-551

SREMSKA POLJOPRIVREDA

- **Vaš poljoprivredni savetnik**
- **Novine koje Vas uvode u savremeni agrobiznis**

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496

Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Prodajem dva ženska i jedno muško jare od prošle godine. Tel: 064/99-17-263
- Prodajem 2 ovna Šarole sa papirima. Tel: 022/716-089
- Prodajem bravca, krmaču nazimicu i krmaču sa prasicima. Šid. Tel: 022/715-682, 061/713-59-74
- Prodajem kravu crveni Holštajn, muzara. Tel: 060/5840-183
- Kupujem psa pulina za čuvanje ovaca, dresiranog, hitno. Tel: 064/916-22-24
- Prodajem tele simentalče staro 10 dana. Stejanovci. Tel: 022/454-536
- Prodajem bravce 130 kg, 1 klasa. Šid. Tel: 022/715-907
- Prodajem svinje za klanje, cena 180 dinara. Tel: 063/8564-639

Da mirno spavate od setve do žetve: OSIGURAJTE VAŠE USEVE! Tel: 064/4615-799

- Prodajem crveno-belu junicu, staru 6 meseci. Tel: 022/2713-726, 062/569-937
- Prodajem 6 ovaca, svaka ima po dvoje jagnjadi. Tel: 022/743-149
- Prodajem bika težine 500 kg. Tel: 022/2713-674
- Prodajem kravu i junicu. Tel: 064/305-96-76
- Prodajem kravu crveni Holštajn, pet meseci steonu drugo tele. Tel: 022/454-010
- Prodajem kravu za klanje. Tel: 064/12-52-950
- Prodajem mangulice težine od 120 do 140 kg i svinjsku mast. Tel: 022/673-096
- Prodajem tele 4 meseca muško, crveno. Cena 500 E, fiksno. Tel: 064/23-57-863
- Prodajem jalovu kravu, simentalcu i dva ženska teleta, umatičena, četiri meseca stara. Tel: 061/624-65-77

ZALIVNI SISTEMI

- Prodajem zalivni sistem za navodnjavanje kompletan, plug obrtač dvobrazni Cron i plug dvobrazni leskovački, krunjač sip na kardan. Tel: 064/4944-907
- Prodajem pumpu za navodnjavanje Tomos. Mandelos. Tel: 022/681-664, 064/3311-638
- Prodajem pumpu za zalivanje Tomos. Tel: 060/407-24-70
- Prodajem žalecov tifon, fi 50, dužine 200 m, sa topom. Tel: 064/28-95-473
- Kupujem okiten crevo fi 50, 100m. Tel: 061/1148-153
- Prodajem 10 aluminijumskih cevi za navodnjavanje sa rasprskivačima. Tel: 022/688-133
- Prodajem 30 cevi za navodnjavanje, aluminijumske, slovenačke proizvodnje. Tel: 022/465-808
- Prodajem pumpu Morava za zalivanje, ima 2 usisna i 2 potisna creva. Veliki Radinci. Tel: 022/660-016
- Prodajem cevi za navodnjavanje fi 50, 9 komada sa prskalicama i 3 para krajeva cevi fi 70. Tel: 060/5840-183
- Prodajem pumpu Tomos za navodnjavanje i cevi za sistem kap po kap. Tel: 022/715-095
- Prodajem 4 plastenika dužine 40 m i visine 8 m sa najlonom. Tel: 062/405-539
- Prodajem aluminijumske cevi za navodnjavanje, fi 70, 60 komada sa prskalicama i 9 komada fi 50 sa prskalicama. Tel: 064/4113-590
- Prodajem tifon Fores prečnika 90 mm, 420 cm, 2003. godište, pumpa Bauer. Tel: 022/445-375, 063/1188-219
- Prodajem Honda MIO 10, pumpu kapaciteta 1100 l/min, benzinska. Cena 400 evra.

Tel: 022/312-740, 063/71-66-245

- Prodajem cevi za navodnjavanje prečnika 70 i 90, kompletan sistem. Radinci. Tel: 022/660-249

PLASTENICI, STAKLENICI

- Prodajem plastenik. Tel: 060/1525-643
- Prodajem cevi za plastenik dužine 8 metara, 15 komada. Povoljno. Tel: 066/518-00-53
- Kupujem rasadnik 8 x 50 m sa duplom konstrukcijom. Tel: 022/453-028
- Staklenik 1100 m² u radu. Tel: 063/535-179
- Plastenici alu konstrukcija 28x4,5 m. Tel: 063/8511-323

PČELARSTVO

- Prodajem 20 sanduka za pčele (prazne) lansatok nastavci. Tel: 022/739-122
- Prodajem šumski med, cena 400 dinara, za područje Šida besplatna kućna dostava. Tel: 022/712-355
- Kupujem polenov prah. Tel: 065/60-12-030
- Prodajem med lipa i bagrem. Tel: 022/716-516, 064/6522-453
- Prodajem bagremov i lipov med, veća količina. Tel: 022/718-292, 064/652-24-53
- Prodajem med bagremov, lipov, polen i društva sa 10 ramova. Tel: 022/718-292 064/6522-453
- Prodajem med Lipov i bagremov na veliko. Tel: 066/005-655
- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 064/33-11-629

KUĆNI LJUBIMCI

- Prodajem štence pekinezera, izuzetno lepi. Tel: 069/1512-294
- Prodajem rotfajlera ili menjam za šarplaninca. Tel: 064/1790-067
- Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200
- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857
- Prodajem štence Labradora. Tel: 060/010-19-71
- Prodajem kućice rotvajlere stare mesec dana (60 evra). Tel: 060/7352-070
- Hitno poklanjam ženku šarplaninca sa papirima, zbog odlaska u inostranstvo. Tel: 031/154-001
- Pikezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053
- Lesi muško štene odnegovano staro osam meseci. Tel: 063/234-219
- Prodajem kućice pekinezera, patuljaste pinčeve, nemačke kratkodlake ptičare, lovne terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24

MOTORNA VOZILA

- Prodajem Nisan Almeru 1,6, može zameniti za jevtinije. Tel: 064/10-60-736
- Prodajem Nisan, dizel, 1990. godište. Cena 500 E, može zameniti za skuplji. Tel: 064/12-40-234
- Prodajem Audi 80 dizel 1985. godište, ispravan, registrovan do 6 meseca ili menjam za motokultivator. Tel: 063/805-49-61
- Prodajem Fiat Punto, 2002 godište., troje vrata, benzin, u dobrom stanju, urađen mali servis, registrovan do 25.07.2014. godine. Cena 1.650 E. Tel: 064/980-95-02

- Prodajem ili menjam Fiat Mareu karavan 2001. godine, benzinac, 1.600 kubika, registrovan do novembra. Tel: 064/99-171-94

- Prodajem Zastavu 101 skala 55, godina proizvodnje 1998. Tel: 064/4580-538

- Prodajem Golf 2, 1992. godište, dizel. Tel: 064/315-91-18

- Prodajem Fiat Punto GT 1.4 benzin-plin, oprema. Tel: 022/718-410, 062/575-709

- Prodajem Peugeot 206 1.4 hdi, 2003. godište, Reault Clio 2002. godište, 1.2, 5 vrata, Opel Corsa 1.2 b, 2002. godište. Povoljno. Stara Pazova. Tel: 063/866-76-78

- Prodajem Nisan Almeru, 1997. godište, neregistrovan. Tel: 064/1060-736

- Prodaju Yugo 45, 1988. godište, registrovan do aprila, zimske gume, motor dobar, limarija solidna. Cena 250 E. Tel: 065/65-85-294

- Prodajem Pasata 2, turbo dizel. Tel: 064/014-58-43

- Prodajem Renault Kangu 1.2, cena povoljna. Tel: 063/661-427

- Prodajem juga 55, 1995. godište, urađen nov reatest, u dosta dobrom stanju. Tel: 063/15-48-135

- Prodajem Hyundai Accent u besprekorno ispravnom stanju, registrovan do 11.2014. godine, 1.5 gls, 2000. godište. Tel: 060/400-41-09

- Prodajem Opel Vektru 1.6i, benzin gas, 1989. godište, registrovana, cena po dogovoru. Tel: 069/1238-577

RAZNO

- Kupujem polovnu mešaonu stočne hrane do 200 kg. Tel: 069/601-053
- Prodajem mašinu za pravljenje briketa. Tel: 022/716-779

- Prodajem jaja japanskih prepelica. Tel: 060/710-89-20

- Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ogradaivanje. Tel: 062/314-330

- Prodajem muzlicu Alfa Laval. Povoljno. Tel: 064/18-71-463

- Kupujem mešaonu stočne hrane kapaciteta 250 do 350 kg. Tel: 022/670-056

- Prodajem sve vrste uglja za ogrev: sušeni, kameni, drveni. Prevoz obezbeđen. Tel: 062/314-330

- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/17-34-144

- Prodajem humus (crnu zemlju) za nasipanje cvetnjaka, bašti; travu u busenu, potpuno čista otporna na gaženje, engleska, može i sa postavljanjem. Tel: 062/314-330 Kupujem vrcaljku za med. Tel: 064/240-66-16

LIČNI OGLASI

- Momak traži devojku ili mladu slobodnu ženu za ozbiljan brak. Javi se. Tel: 061/1414-227

- Muškarac pedesetih godina stambeno sredi traži ozbiljnu ženu za vezu i brak od 35-50 godina. Tel: 062/8562-754

- Momak sa sela traži mladu ženu do 40 godina za brak. 061/6529-385

- Udovac (51) situiran, zaposlen, želi da upozna ženu ili devojku za vezu i brak. Prednost nepušaču. Tel: 066/9741-654

- Ozbiljan muškarac pedesetih godina, stambeno sredi, bavi se privatnim poslom, razveden, traži ozbiljnu ženu od 35 do 50 godina za vezu, brak. Tel: 062/85-62-754

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950

- Prodajem stočnu vagu od 1.000 kg. Povoljno. Tel: 061/645-31-91
- Kupujem kazan za rakiju. Tel: 022/715-499
- Kupujem inkubator za guščija i kokošija jaja. Tel: 061/286-04-34
- Prodajem vazu za skladište 2 tone. Tel: 062/14-200-43
- Kupujem ukleštenje za krmaču. Tel: 022/493-558
- Prodajem povoljno kazan za rakiju sa destilatom 150 l u ekstra stanju, hitno. Ruma. Tel: 064/03-58-285
- Prodajem tenebrije (brašnaste crve), 1 dinar komad. Tel: 065/4056-243
- Prodajem rakiju. Tel: 022/661-312
- Prodajem mešaonu za stočnu hranu. Tel: 064/14-97-412
- Kupujem kazan za rakiju od 100-120 litara. Tel: 064/59-59-623
- Prodajem polovan biber crep, veću količinu. Tel: 066/935-10-38
- Prodajem presu za ceđenje grožđa. Tel: 022/625-132, 064/4008-488
- Prodajem mešaonu za prekrupu. Tel: 061/497-412
- Prodajem ili menjam vazu drvenu od 500 kg sa tegovima, može za prasice i jagalnje. Tel: 022/618-939, 064/177-21-98
- Prodajem kavez za 60 koka nosilja. Tel: 065/2714-143, 022/714-143
- Prodajem dve kace za kominu od po hiljadu litara. Tel: 022/666-012, 066/937-14-94
- Iznajmljujem bušilicu za bušenje rupa za saditi voće. Tel: 064/17-34-309

- Prodajem bagremova drva debela, 25 evra. Tel: 063/520-419

- Prodajem kavez za koke nosilje 120 i 3 puta 60 komada sa tepsijama. Tel: 064/33-54-760

- Kupujem kazan za rakiju do 60 litara. Tel: 063/774-11-48

- Kupujem čokove. Tel: 064/256-20-40

- Prodajem kazan za rakiju 160 l sa destilatom. Tel: 062/393-706

- Prodajem kalorični briket za loženje pakovan u džambo vreće od 1 tone, uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330

- Popravka svih vrsta gibnjeva od poljoprivredne mehanizacije i ostali kamionski i kombi program. Branko Vuilin, Lačarak. Tel: 022/673-667, 064/175-81-43

SREMSKA POLJOPRIVREDA

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

NOVI KARLOVCI • U POSETI ĐORĐU VUKOVIĆU

Niču novi plastenici

- Tri plastenika će biti kompletirana, a što se tiče sorti, uzgajam rane sorte paradajza i ostale povrtarske kulture koje ću i ove godine prodavati na zelenoj pijaci u Indiji - kaže Đorđe i dodaje da strahuje od sušne godine jer postojeći bunar nije dovoljan za navodnjavanje

Đorđe Vuković

Poljoprivrednik iz Novih Karlovaca **Đorđe Vuković** iskoristio je lepe i sunčane dane da obavi prve poljoprivredne radove na svojoj njivi i započne podizanje plastenika. Kako kaže, plasteničkom proizvodnjom se bavi godinama, gde uzgaja povrtarske kulture koje prodaje na zelenoj pijaci. Đorđe u

svom gazdinstvu ima oko sedam hektara zemlje, na kojima proizvodi povrtarske kulture, pšenicu, kukuruz i soju, a ovih dana je obavio prvu prihranu pšenice.

- Imali smo samo jednu prihranu i na tome će se završiti, s obzirom da kao i većini poljoprivrednika nedostaju finansije. Međutim ono na čemu radim intenzivno, jeste podizanje još dva plastenika. Očekujemo da ovih dana stigne rasad, a nakon toga se pripremamo za setvu kukuruza i soje - ističe Đorđe.

- Tri plastenika će biti kompletirana, a što se tiče sorti, uzgajam rane sorte paradajza i ostale povrtarske kulture koje ću i ove godine prodavati na zelenoj pijaci u Indiji. Važno je da za tezu sve bude kompletirano i da imamo raznovrsnu ponudu povrća - kaže on i dodaje da će na jednom delu svojih oranica zasejati ratarske kulture - pšenicu, soju i kukuruz koje će i ove godine ostaviti za stočnu ishranu jer ima nešto i stoke.

Dobre vremenske prilike su ove godine pružile brojne mogućnosti da se neki poslovi blagovremeno urade. Međutim, kako ovaj poljo-

Podizanje novih plastenika

privrednik ističe, nije dobro što postoji veliki deficit vode.

- Bunar koji imam je tek toliko dovoljan za osnovne potrebe, a kada je reč o navodnjavanju ne znamo kakva nas sudbina čeka i šta će biti ove godine. Ukoliko bude sušna godina ne piše nam se dobro.

Ovaj poljoprivrednik iz Novih Karlovaca poseban akcenat stavlja na nedostatak stočne hrane, sa kojim se stočari susreću.

- Držim i krave, a jedino mi se isplati da imam hranu sa svoje njive. S obzirom da je u mojoj setvenoj strukturi zastupljena i soja, ne predajem je uljarama, već je sam tehnički obrađujem i na taj način pojeftinjujem stočnu hranu. To je jedini način da imamo interes prilikom prodaje mleka. Činjenica je da stočari treba da imaju nusproizvode za ishranu stoke. U poređenju sa Slovenijom i drugim zemljama, kod nas je gotov proizvod daleko

skuplji, platežna moć stanovništva je izuzetno mala - kaže on.

Na kraju razgovora Đorđe se osvrnuo na prošlogodišnju priču oko nivoa aflatoksina u mleku.

- Bilo ga je prošle godine, ali ne u tolikoj meri kako se govorilo. Bitna je setvena struktura kukuruza, ali tvrdim da je hrana za ishranu stoke zdrava da narod bez bojazni može da pije mleko i ne sekira se - kaže ovaj poljoprivrednik.

M. Balabanović

B - BOGAT ULJEM
A - ADAPTIBILAN
R - RODAN
O - OTPORAN
L - LEPA GLAVA
O - ODLIČNI PRINOSI

Stabilno i provereno!

BAROLO RO/RM

Srednjerani uljani hibrid, koga karakterišu stabilnost i sigurnost u rodu iz godine u godinu. Pokazao je da može lako da se adaptira na različite uslove proizvodnje i donese standardno visoke prinose. Postoji u dve varijante, Rm i Ro.

RO: Otporan na Volovod

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

